БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 252 (10313) | 1963 оной октябриин 24, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Коммунист бүхэн—хүмүүжүүлэгшэ!

бүхы һайн һайхан ажал
коммунистын нэрэтэй нягта
байдаг. Мүнөө жэл манай
н хүдөөгэй ажалшад гол
баян ургаса ургуулжа,
худалдаха түсэб, даабаряа
айгаар дүүргэбэ. Энэ оло-
залуун тэмсэлэй түрүү зэр-
коммунистнууд жагсаа һэн.
диилэнхи олониинь та-
алга дээрэ комбайнернуу-
трактористнуудаар, автома-
олоошодоор хүдэлхэдөө бү-
тэй ажалай үльгэр жэшээ
Коммунистнууд комбай-
нүхэд Астрихинскиин—
бэрэй Ждановай нэрэмжэ-
Эрдынеевэй —«Эрдэм»
Цыденов болон Гончаровой—
Мир» колхоз, Саловаровай
Үдын управлениин Кали-
нэрэмжэтэ колхоз болон бу-
коммунистнуудай габьяата
дэрөөр сэгнэгдэнхэй. Мүн
болон соёл культурын
нуудташье эдэбхитэй ажа-
үүрхэдаг коммунистнуудай
бүри олоор дурдажа бо-

даа партиин гэшүүнэй ха-
ехэтэй уялгануудые үнэн
елүүлжэ байһанай эли то-
мүн гэшэ.

партиин гэшүүн ганса бэеэ
ондоо хүнэй хэрэг намда
гээд ябажа шадахагүй
нэрээндэ арадай, олониитын
түрүү ээлжээндэ табигдадаг.

тиимэ дээрэһээ коммунист
ые коммунис ажалда элсүү-
зоригжуулагша байха, нэгэ
хэлэбэл, хүмүүжүүлэгшэ бай-
тай юм. Энэ үүргэнь илан-
үе сагта, манай орондо
байгуулгын үедэ, онсо
шанартай.

нэгээрээ бэшэ, харин бүгэ-
эрээл коммунис ёһоор ажал-
лоходоол коммунизмда ерэ-
тиимэһээ олониитые комму-
бодолоор хүмүүжүүлхын,
ажалда, социалис зөөридэ,
харилсаанда, ажаһуудал-
унис шэнжэ нэбтэрүүлхын
оммунист бүхэн оролдохо зэр-
лхын тула коммунист нэн
өөрөө тиимэ шэнжэтэй бай-
дта жэшээ харуулхань онсо
Энэ талаар хүнэй сэдьхэл
дүлэтэ үгэ хэрэгтэй. Гэ-
дото жэшээ сэгнэшэгүй ехэ
нартай ха юм. Тиимэл ха-
най олонхи коммунистнууд
эрээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр
бүтээсэ ехэтэй ажалай
жэшээ харуулдаг байна.

Ленинэй партиин гэшүүн
үн хүнгэн бэшэ уялгануу-
дээрээ һайн дураараа даа-
Хүн зониие хүмүүжүүлхэ
тэн хэрэг бэшэ. Эндэ хү-
үнэн сэдьхэлэй оролдосо,
абари зан—тобшоор хэлэ-
һан бүхы һайн һайхан

шэнжэ шанараа элсүүлхэ хэрэгтэй. Тиигэбэл амжалта туйлагдадаг.

Нэгэ жэшээ. Зэдын управлениин «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин һү һаалиин гүүртэдэ бүлэг коммунистнууд хүдэлдэг юм. Тэдэниие нүхэр Ц. Аюшеев хүтэлбэрилдэг. Эдэнэй хүдэлмэриин онсо илгаа гэхэдэ, партгруппорг өөрөө, мүн һаалишад-коммунистнууд Т. Цыренова, М. Ринчинова гэгшэд хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Эдэнэр ойлгууламжын, политическэ хүдэлмэри үдэр бүри ябуулжа, бодото ажалаараа, үнэн сэхэ үгөөрөө хүн зоноо ажалай габьяада зоригжуулжа байдаг. һү ехээр һаахын жэшээ харуулхаһаа гадна, дүй дүршэлөө нүхэдтөө дамжуулан үгэхэ талаар саг үргэлжэ оролдодог, гээгдэһэн хүнүүдтээ үдэр бүриин туһаламжа хүргэхэ һайн заншал эндэ тогтонхой.

Гүүртын коллектив мүнөө коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй болоо. Энэ амжалта эндэхи коммунистнуудай ябуулһан хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин аша мүн.

Коммунис ажалай түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ партиин гэшүүнэй ябахань дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй уг зорилгонь коммунизм ха юм, тэрэшэлэн партиин шэнэ Устав коммунистын бэелүүлхэ уялгануудые тодорхойлходоо, ажалтай, үйлэдбэритэй холбоотой уялгыень түрүү зэргэдэ табина.

Коммунист хүн—һайнаар ажаллахаһаа гадна, олониитые эмхидхэгшэ, политическэ ударидагша гэшэ. Хүн зондо партиин политикые гүнзэгыгөөр ойлгуулжа үгэхэ, түсэб, уялгануудаа дүүргэхэ, арга боломжонуудаа һайнаар ашаглаха талаар ажалшадай хүсэлэл оролдолгые элсүүлжэ байха; шэнэ түрүү юумые үүсхэгшэ байха, дутуу дунданuудтай эбсэхэгүй, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо байха, мүн гүрэнэй, ажалай жаяг заршам сахилгын жэшээ өөрөө харуулхаһаа гадна, ажалша бүхэнэй, хүн бүхэнэй наринаар сахихые туйлаха гээшэ коммунистын нэрэ хүндын хэрэг.

Сэхынь хэлэхэдэ, манай колхоз, совхозуудта ниитын баялигта эзэн бусаар хандаха, үрихэ, хулгайлха, хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэхэ, ниитын ажалһаа хулжаха, голодоһо гаргаха гэхэ мэтын социалис гуримда харша үзэгдэлнүүд үшөөл гарадаг байна. Иимэ ябадал гүнзэгы мэдэрэлгүй, гээгдэнги бодолтой хүнүүдэй гаргадагынь мэдээжэ. Тиимэһээ тэдэнэй дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие дэлисэ, нүлөө ехэтэйгээр ябуулхань тон шухала.

Гэхэ зуура, партиин журамда таагүй ябадал зарим коммунистнуудайшье зүгһөө гаргаха ушар тохёолдоно. Энэ талаар партийна эхин организацинуудта эрилтэ табигдаха болоно. Тэдэнэр партиин доторой хүдэлмэриие шангадхаха, илангаяа залуу коммунистнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саг үргэлжэ ябуулжа байха, партиин журам эбдэһэн хүнүүдтэ шанта эрилтэ табиха гэһэн Уставай заабариие хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ зэргэтэй. Эндэ ажалай, тушаалай илгаа байха ёһогүй. Коммунист бүхэн партиин үмэнэ, Уставай үмэнэ адли харюусалгатай.

Уставаар хараалагдаһан уялганuудаа коммунистнуудай һайнаар дүүргэжэ байхын тула зохихо эрхэ байдал байгуулха хэрэгтэй. Тэдэнэй политическэ бэлэдхэлыень, ажалай дүршэл, шадабари мэргэжэлынь хаража, ажал болон даабари үгэхэ, тиигээд саг үргэлжын туһаламжа, зүбшэл заабари үгэжэ, эрилтэ, хиналта табидаг байгаа һаа, амжалта заатагүй туйлагдаха. Теэд зарим газарта эгээл энэ талаар ехэ дутагдалнууд ушарна.

Партийна эхин организацинууд, хүдөөгэй үйлэдбэриин управлениинуудай парткомууд коммунистын түрүү үүргые али болохоор дэмжэжэ, хүн зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха бүхы арга боломжо тэрээндэ байгуулжа үгэхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум заана.

Мүнөө орон доторнай гээгдэнги ажахынуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха, колхоз, совхозуудай экономикые саашадань дэбжээн хүгжөөхын түлөө мүрысөөн Винницкэ областиин Хмельницкэ управлениин ажалшадай үүсхэлээр дэлгэрбэ. Энэ бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ хүдөөгэй коммунист бүхэн жагсаха уялгатай. Тэрэшэлэн мүнөө хүдөө ажахын жэлые амжалта түгэсөөр дүүргэхэ талаар үшөөл ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Мяха, һү, гүрэндэ тушааха түсэбөө сүм дүүргэхэ, хойто жэлэй баян ургасын үндэһэ һуури бэлэдхэхэ, малай үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэхэ гэхэ мэтын хойшолуулашагүй зорилгонууд табигданхай. Эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ коммунистнууд өөһэдөө хам оролсохо, мүн олониитэ ажалшадые энэ хэрэгтэ элсүүлхэ уялгатай.

Коммунист ехэшье, багашье ажалда хүдэлхэдөө түрүү, хүмүүжүүлхы үүргэеэ улам өөдэнь үргэжэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгые түргэдхэлсэнэ. Эгээл тиимэһээнь КПСС-эй ЦК тэдэниие, мүн тэдэнэй дүүнэр болохо комсомолшуудые иигэжэ уряална:

Коммунистнууд болон комсомолшууд! СССР-тэ коммунизм байгуулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябагты!

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электромашинын цехтэ ажалладаг коммунис ажалай ударник Вера Нечкина эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн гэжэ тоологдодог юм. Тус цехтэ изолировщигоор хүдэлхэ зуураа Вера басаган халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, һайн шанартай продукци үгэдэг болонхой. Гадна Вера Нечкина ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэ уран һайханай самодеятельностьдэ наададаг юм. Мүнөө Вера Нечкина Агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо ажалай эрхим амжалтануудые туйлана. Зураг дээрэ: В. Нечкина.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

КПСС-эй обкомдо

Үйлэдбэреэ ашаг олзотой болгохо тушаа „Электромашина" заводой коллективэй үүсхэл тухай

Түхеэрэлгэнүүдэй ашаглалгые һайжаруулжа, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлэн, материалнуудые алмажа, үйлэдбэреэ ашаг олзотой болгохо тушаа Ленинградска, Новосибирскэ, Ростовско областиин зарим предприятинуудай үүсхэлые КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюро һайшааһан байгаа. Энэ үүсхэлыень Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад дэмжэжэ, 1965 он болотор заводойнгоо үйлэдбэри ашаг олзотой болгохо гэжэ шиидэбэ. Тиихэдэ 1963 ондо түсэбөөр багсаагдаһан гарза 50 мянган түхэригөөр, 1964 ондо —191, 1965 ондо—264 мянган түхэригөөр хороогдохо юм.

КПСС-эй обкомой бюро «Электромашина» заводой коллективэй энэ үүсхэлые һайшаажа, гаргаша ехэтэй предприятинуудай хүдэлмэри нягтаар хаража үзөөд, тэдэнэй үйлэдбэри һайжаруулха, ашаг олзотой болгохо тушаа партийна организацинуудай, предприятинуудай коллективүүдэй хүсэ шадал элсүүлхыень КПСС-эй райкомуудые, Улаан-Үдын горком, промышленна үйлэдбэриин зононуудай партийна комитедүүдые уялгалба. «Электромашина» заводой коллективэй хандалга үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, предприятинуудай хүдэлмэриин экономическа үрэ дүн эрид һайжаруулхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ шухала. Мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр харуулжа байхыень «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакци уялгалагдаба.

ҮЙЛЭДБЭРЕЭ АШАГ ОЛЗОТОЙ БОЛГОЁ

РЕСПУБЛИКЫН ПРОМЫШЛЕННА ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БУХЫ ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ, АЛБА ХААГШАДТА УЛААН-ҮДЫН „ЭЛЕКТРОМАШИНА" ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэд! Үйлэдбэриин олзо орошо хангаха талаар Ленинградска, Ростовско, Новосибирскэ областьнуудай гарза ехэтэй зарим предприятинуудай хандалгатай танилсажа, предприятинуудай хүдэлмэриин экономическа үрэ дүн һайжаруулха хэрэгтэ шухала анхарал табибабди. Тиин өөһэдынгөө ажал хёрхоор адаглан, манай заводой коллектив бүри 1965 ондо гүрэнһөө нэмэжэ үгтэдэг мүнгэнһөө арсажа, заводоо олзо ехэтэй предприяти болгохын тула бии байһан арга боломжонуудаа хэрэглэхэ тушаа хэмжээ ябуулгануудые хараалба.

Хараалагдаһан хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэдэ, валовой, товарна продукци гаргаха жэлэй түсэб декабриин 15 болотор дүүргээд, багсаагдаһан гарзые 50 мянган түхэригөөр хороохо арга заводой коллективтэ бүри байгша ондо олдохо юм.

Үйлэдбэри дээрэ шэнэ техникэ, автомадуудые үргэнөөр хэрэглэжэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулһанай, түрүү технологи нэбтэрүүлһэнэй ашаар 1964 ондо 77 мянган түхэриг, 1965 ондо — 94 түхэриг алмаха арга олдохо байна.

Гол үйлэдбэри дээрэхи түхеэрэлгэнүүдые хүсэд һайнаар ашагладаг болојо, 1964 оной эхиндэ ажалай сагай гээлтые 20 процентээр хороохобди.

Үйлэдбэриин талмайе ашаг ехэтэйгээр хэрэглэжэ, 1963 ондо туйлагдахаар хараалагдаһантай сасуулбал, бидэнэр продукци үйлэдбэрилгэеэ 1964 ондо 10 процентээр, 1965 ондо—25 процентээр дээшэлүүлхэбди.

Металл шэнэ янзаар эсхэн хэрэглэдэг болојо, материалнуудые алман, 1964 ондо 42 мянган түхэриг, 1965 ондо 32 мянган түхэриг арьбалхабди.

1964—1965 онуудта үйлэдбэридөө уралан нарижуулгын дурадхалнуудые нэбтэрүүлжэ, жэл соо 90 мянган түхэриг алмалта хэхэбди.

Автокран бүтээлгэ дээрэ ажал ехэтэй хүдэлмэри 305 часаар, электродвигателиин —70 часаар хороогдохо.

Байра, түхеэрэлгэ ашаглалгын гаргашые 10 процентээр хороожо, үйлэдбэридэ хабаатай бэшэ гаргашые 1963 онойхиһоо 30 процентээр бага болгохобди.

Хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай техническэ, экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ тушаа хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулан, 400 хүнэй мэргэжэл дээшэлүүлжэ, 100 шэнэ хүдэлмэришэдые бэлдэхэбди. 1964 онһоо үйлэдбэреэ таһалгаряагүй оперативна түсэбэй ёһоор эрхилжэ, нэгэ жэгдээр хүдэлдэг болохо тон шухала.

Ажалаймнай бүтээсэ 1964 ондо 1963 онойхиһоо 6,5 процентээр, 1965 ондо 1964 онойхиһоо—3,7 процентээр дээшэлхэ байна.

Эдэ социалис уялгануудые абаха зуураа, бидэнэр тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди. Предприятинуудые ашаг олзотой болгохын, тэдэнэй хүдэлмэриин экономическа үрэ дүн һайжаруулхын тула социалис мүрысөө дэлгэрүүлхые республикын промышленна предприятинуудай коллективүүдые уряалнабди.

Коллективэй даабаряар: **П. Бурлов**—заводой директор, **И. Мильгунов**—парторганизациин секретарь, **Н. Носиков**—завкомой түрүүлэгшэ, **Васильев**—комсомолой комитедэй секретарь, **Чекалов**—электромеханическа цехэй начальник, **Перемитин**—кран бүтээдэг цехэй начальник, **Голубенко**—кран бүтээдэг цехэй парторганизациин секретарь, **Арефьев**—кранай цехэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ, **Мирошниченко** — электромеханическа цехэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ, **Антонов**—инструментальна цехэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ, **Кречмер, Белоус, Коркина, Парфенов**—коммунис ажалай ударнигууд.

...э орондоо—...ооһо таряа!

...ндэ ороoһо таряа ху-
... жэлэйнгээ түсэб ам-
...айгаар дүүргэһэнтэйнь
...мдуулан Житомирско
...иин таряашад болон
... ажалшадые КПСС-эй
...льна Комитет, СССР-
...инистрнүүдэй Совет
...лба. Эхэ орондоо 9
... 900 мянган пүүд
... таряа тушаагаа.

...э жэлдэ гүрэндөө 1
... 200 мянган пүүд
... таряа түсэбһөө гадуур
...абди гэжэ Житомир-
...ластиин хүдөө ажахын
...д КПСС-эй ЦК-да,
...й Министрнүүдэй Со-
... нүхэр Н. С. Хрущевто
...эн бэшэг соогоо мэ-
... Колхозууд болон сов-
...хамар ба хабар тариха
...нуудай үрэһөөр өөһэ-
...үйсэд хангаад, колхоз-
...й ажалта үдэртэ ороо-
...а хубаажа байна.

(ТАСС).

СИРИМАВО Р. Д. БАНДАРАНАИКЕ Н. С. ХРУЩЕВТОЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

Октябриин 22-то СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Кремль соо Цейлоной премьер-министр, оборонын ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Сиримаво Р. Д. Бандаранаике гэгшэтэй уулзажа, тэрээнтэй хани ёһоор хөөрэлдэбэ.

Уласхоорондын хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар, тэрэшэлэн советско-цейлонско харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар уулзалгын үедэ аша үрэтэй хөөрэлдөөн болоһон байна.

(ТАСС).

...лас Дурна зүгэй загаһашадай ...амжалта

...а бариха талаар жэ-
... түсэб болон 1963 ондо
... социалис уялганудаа
...сонь урид дүүргэһэн-
...ашарамдуулан КПСС-
...ентральна Комитет,
...эй Министрнүүдэй Со-
...ас Дурна зүгэй загаһа-
...мышленностиин ажал-
... амаршалһан байна.
... 13150 мянган центнер
...й байһан аад, 13681

мянган центнер загаһа болон далайн бусад продуктнуудые тушаагаа.

Энэ гайхамшагта илалта юун тухай гэршэлнэб гэбэл, партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые оролдосотой нэтэрүүгээр бэелүүлэн, Алас Дурна зүгэй загаһашад өөһэдынгөө шэн габьяата ажалаар коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгтэ эрхим хубитаяа оруулна гэжэ энэ амаршалга соо хэлэгдэнэ.

* *

... Дурна зүгэй загаһа-
...мышленностиин ажал-
... бүхы 1962 онойхидо
... 1591 мянган центне-
... загаһа болон далайн
... продуктнуудые тушаа-
... КПСС-эй Централь-
...итедтэ, СССР-эй Ми-
...дэй Соведтэ, нүхэр
...ущевто партиин При-
... промышленна болон
...ска крайкомууд, Кам-
... Магаданай, Сахали-

най обкомууд болон Главдальвостокрыбпром элидхэһэн байна. Нёдондоной энэ үсынхидэ орходоо 16,7 миллион баанха консервэ үлүү ехээр гаргагдаа.

Алас Дурна зүгэй загаһашад жэлэй эсэс хүрэтэр үшөө 850 мянган центнерһээ бага бэшэ загаһа болон далайн бусад продуктнуудые тушааха гэжэ шиидэнхэй

(ТАСС).

ЭРТЭЭНҺЭЭ БЭЛДЭБЭЛ, ӨӨҺЭДТЭНЬ ҺАЙН

Малшадай ажалдахи эгээл харюусалгатай үе—үбэлжэлгын хаһа газаа орожо ерээ.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Жаргаланта нютагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин гэшүүн Ц-О. Б. Бальчиновай хүтэлбэрилдэг Сүтэйн 3-дахи комплексно бригадын малшад һайн бэлэдхэлтэйгээр үбэлжэлгые угтажа байна. Тус бригадынхид ниитынгээ малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын тула анхарал ехээр хандуулһан дээрэһээнь, мүнөө эндэ эртэ сабшагдаһан витамин элбэгтэй 8100 центнер үбһэн һурилагдажа абтаад, үнеэн бүхэндэ 10—10-һаа доошо бэшээр хүртэхөөр 2019 тонно кукурузын силос дарагдаа юм. Октябриин 15 хүрэтэр поли дээрэһээ 7200 центнер һолоомо суглуулагдажа, һурилагдөө. Бэлдэгдэһэн эдэ тэжээлэй ехэнхинь малай үбэлэй байрануудай хашаа хүреэдэнь зөөгдэнхэй юм. Гадна үхэр малайнь үбэлэй хото, хорёонууд баһал шэнээр һэльбэгдэн заһабарилагдаад, дулаалагдажа, бэлэн болонхой. Энэ бригадынхид малай түл һайнаар абажа, тобир дорюунаар түлжүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Мүнөө хаа хаанагүй үбэлэй эртын хурьга абахаар һайса бэлдэжэ, эхэ хонидой отарануудые хүсэд бүридхөөд, тэдэнээ оролдосотойгоор адуулжа байна. Эндэ бүхыдөө 9800 эхэ хонид хурьгалхаар хүлеэгдэнэ.

Партиин гэшүүн, колхозой суута хонишон Раднажап Батуевич Бамбаровай даадаг эхэ хонидой отарынхид үбэлжэлгэдөө бүришье һайнаар бэлдээ юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр хони, хурьгадтаа гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ, бүхы хурьгадаа түрүү аргаар, кошарно-базова гуримаар түлжүүлхэ юм. Энэ харюусалгата ажалда тэдэнэр һайса бэлдэнхэй. Эндэ үбэлэй түрүүшын январь, февраль һарануудта 650 хурьгад абтахаар хүлеэглэнэ.

Мүн колхозой дүй дүршэлтэй хонишодой нэгэн, партиин гэшүүн Цыпилма Ринчиновагай даадаг отарын хонишод түл абалга, түлжүүлгэдэ нилээд һайн бэлдэнхэй. Тус отара дээрэ үбэлдөө 640 хурьгадые абажа түлжүүлхэ юм.

— Зуунһаа заабол 100 хурьга абахабди,— гэжэ Сүтэйн хонишод найдамтайгаар мэдүүлнэ.

Һаалиин гүүртэнүүдэй малшадшье мүн лэ үбэлжэлгэдөө муу бэшээр бэлдэжэ оробо. Б. Б. Очировай даадаг гүүртынхид байгша ондо хамта 175.200 литр һү һааха байгаад, мүнөө 163.000 литр һү һаагаад байна.

Артелиин правлени, партийна комитет малшадай ажабайдалай эрилтые гүйсэдөөр хангаха тушаа мартаагүй. Гүүртэ, отарануудай улаан булангуудта шатар, даам, домино, радиоприемник гэхэ мэтэ гүйсэд табигданхай. Тэндэнь ариг сэбэр, һаруул дулаан байдаг. Тиимэһээ хүн зон дуратайгаар сугларжа, сүлөө сагаа һайнаар үнгэргэдэг байна ха юм. Жэшээнь, Сүтэйн һаалиин фермын улаан буланда үдэшэнь хүдэлмэриин һүүлдэ ороо һаатнай, хүн зон дүүрэн, шатар, даам наадажа, газетэ, журнал уншажа, радиогоор Москва, Улаан-Үдэ болон бусад городуудһаа һонирхолтой дамжуулга шагнажа байхал. Эндэ малшадта медфельдшер А. И. Шаповалова, долоон жэлэй һургуулиин багшанар Д. Ц. Дашинимаев, Р. Н. Иванов болон бусад ниитэ-политическэ болон хүдөө ажахын асуудалнуудаар лекци, элидхэлнүүдые үнгэргэдэг, ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһануудые» гаргадаг юм. Гадна малшадай дунда зоотехническэ һуралсал эмхидхэжэ, тэдэнэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ тушаа һаналаа табина. Жэшээнь, зооветеринарна кружок эмхидхэгдэжэ, тэрэниие ветеринарна фельдшер Данзан Жамбалов хүтэлбэрилхэ юм.

Бригадын совет, партийна организаци малшадай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдыень тогтоогдоһон сагтань гаргадаг болоо. һү һаалгаар арбан хоног бүридэ, түл абалгаар һара-һарадань тодорхойлон гаргажа, түрүүшүүлые урмашуулна.

Тиигэбэшье эндэ нэгэшье дутуу дунда зүйл үгы, хуу эрхим һайн гэхэ болоо һаа зохихогүй. Дутагдалнууд баһал бии. Тусхайлбал, ниитын малай тэжээлдэ нилээд ехэ нэмэри болохо һолоомые мүнөө хүрэтэр бүхы поли дээрэһээ суглуулжа дүүргээгүй. Зарим зарим гүүртэ, отарануудаар малшадайнь байха гэр байшангууд һая болотор хүсэд дулаалагдаагүй, малайншье хото хорёонуудынь заһабарилагдаагүй байгаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ артелиин гэшүүд экономическа талаараа һула колхозуудай гээгдэлые хоёр жэлэй туршада усадхая гэһэн Винницкэ областиин Хмельницкэ үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй нээмэл бэшэгтэй танилсажа, тэрэ үүсхэлыень халуунаар дэмжэнэ.

Малайнгаа үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ—мүнөөдэрэй шухала зорилго

С. Шарапов,
хүдөөгэй бэшэгшэ.

«Улаан Аха» колхоз һү һаалга, гүрэндэ худалдалгаараа Түнхэнэйнгөө үйлэдбэриин управлениин ажахынууд соо түрүү зэргэдэ ябадаг юм. Тэрэ амжалтадань тус колхозой 2-дохи бригадын Баруун голой һаалишад өөһэдынгөө хубитые ехээр оруулхые оролдоно. Тэндэ хүдэлдэг табан һаалишан (зураг дээрэ зүүн гарһаа): нүхэд Дулма Иванова, Клара Нуртаева, Галина Санданова, Долгор Соётова, Хорлу Имеева гэгшэд тус тустаа 25—30 толгой һарлаг үнеэдые харууһалдаг байна. Тиихэдээ һарлаг үнеэдһээ жэлдээ адаг 350—400 литр һү толгой буриһөөнь һаажа абадаг. Энэмнай манай Ахын байдалаар нилээд һайн үрэ дүн гээшэ.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Улаан-Үдын «Теплоавтоматика» заводой хүдэлмэришэдэй дунда Октябриин һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөн түлэг дундаа ябажа байна. Заводой приборно цехэй токарь-автоматчик, коммунис ажалай ударник Владимир Семёнов эдэ үдэрнүүдтэ үндэр бүтээсэтэ ажалаараа онсо шалгарна. Тэрэнэй бүтээһэн ажал ходо эрхим һайн шанартай байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **В. Семёнов.**

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Мүрысөөндэ илагша

Арад зониие эд бараагаар хангалга худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй хэшээл оролдолгоһоо дулдыдана. Горпромторгын 5-дахи магазинай (директорынь нүхэр Осодоева) хүдэлмэрилэгшэд эрхим ажалаараа худалдан абагшадай дунда нэрэ хүндэ олоһон байна.

Энэ магазин эд бараа худалдаха гурбадахи кварталайнгаа түсэб 117 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 23 мянган түхэригэй худалдаа хээ. Тэрэшэлэн 9 һарынгаа түсэб 43 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Горпромторгын дирекци, профсоюзай нэгэдэмэл комитет магазинуудайнгаа социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, 5-дахи магазинайхидые мүрысөөндэ илаба гэжэ мэдэрээ. Тиигэжэ тэдэндэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха гэжэ шиидэглээ.

Үндэр сэгнэлтэ абаһан худалдаа наймаанай тэдэ хүдэлмэрилэгшэд, Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ энэ оной арбан һарын түсэб 50 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялга абанхай.

К. Димов.

Хойто Байгалда

НЮТАГАЙ АЖАЛШАДАЙ АШААР

Холын хойто аймагай ой тайга соо Буряадай геологуудай управлениин нэгэ парти байгаалиин баялиг бэдэрэлгын ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байнхай. Геологуудай хүшэр хүндэ ажалда тэндэхи нютагай Озерный гэжэ тосхоной ажалшад Ф. А. Басов, М. К. Середкин, В. Е. Федоров, Т. М. Галифматов болон бусад геологуудта ябала ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

—Бидэнэр геологуудай заабариин ёһоор, хада хабсагайда нүхэ, ханааб малтажа, шухала хэбтэшэ бэдэрэлгэдэ туһалдагди. Халаанайнгаа даабариие 115—120 процент хүрэтэр дүүргэнэбди,—гэжэ нүхэр Басов хөөрэнэ.

«ДРУЖБА» КОЛХОЗОЙ ОРОШОД

Оро үсхэбэрилгэ «Дружба» колхозой гол ажахынь болоно. Тиимэһээ тус колхозой гэшүүд эдэнэрэйнгээ һүрэгые олошоруулха талаар жэлһээ жэлдэ һайн амжалта туйладаг юм. Ганцахан энэ жэлдэ 200 центнер орын мяхан тушаагдаһан байна. Колхозой бэрхэ орошод Е. Т. Ганюгин, А. И. Ганюгина, А. Н. Лекарев, Г. М. Платонов гэгшэд жэл бүри эрхим амжалта туйладагаараа аймаг доторөө суурхана. Хада тайга соо оро үсхэбэрилхэ гэээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Оронууд халтаһ гэбэл тала дайдаар таража, зэрлиг болошохоёо һанадаг. Тиимэһээнь нютагай орошод үдэр, һүнигүй хёрхоор адуулжа, харууһалжа ябадаг юм

Ф. Клейменов.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной октябриин 24.

Партийна ажабайдал

ШИИДХЭГДЭЭГҮЙ АСУУДАЛ ҮШӨӨЛ ОЛО[...]

Хориин үйлэдбэриин управлениин томохон ажахынуудай нэгэн—Чисаанын совхоздо тоосото-һүнгүүлиин партийна суглаан тээсгэн болоо.

Эндэ суглараһан коммунистнууд жэл соо хэһэн хүдэлмэриеэ сэгсэлэн хаража, саашадаа ажахын урда ямар зорилгонуудай байһаниие, тэрэнээ хайшан гээд амжалтатайгаар бэелүүлхэ тухайгаа хөөрэлдөө.

Совхозой партийна комитедэй секретарь Ш-Ц. Г. Гармажапов тоосото элидхэл соогоо эндэхи коммунистнууд, бүхы ажалшадай хэһэн хүдэлмэри, туйлаһан амжалта тухайнь тоотоо.

— Нэн түрүүн коммунистнуудаа үйлэдбэриин шиидхэхы, харюусалгатай газарнуудта зүбөөр хубаарилан табижа, илангаяа тэдэниие мал, таряан ажалай бригада, фермэнүүдтэ олоор эльгээгээбди. Зоной дунда ажалай эмхидхэлэй болон политическэ ойлгуулламжын хүдэлмэри үдэр бүри анхаралтай һайнаар ябуулха, олоной эдэбхи үүсхэл али болохоор дэмжэхэ тушаа ехэ оролдолго гаргагдаа. Социалис мүрысөөн хаа хаанагүй үргэнөөр, ашатай үрэтэйгөөр ябуулагдадаг болоо.

Эдэ бүгэдын ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ совхознай бүхы һалбаринуудтаа муу бэшэ үрэ дүн туйлан, олзо доходтой гараа,—гэжэ нүхэр Гармажапов тэмдэглэбэ.

Тэрэшэлэн тус ажахы байгша оной үнгэрһэн үе соошье баһал муу бэшээр хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Совхознай гүрэндэ мяха худалдаха 3 кварталайнгаа түсэб 135 процент дүүргэжэ, управлени доторөө түрүү зэргэдэ гараа. Мүн энэ жэлдэ сагай уларилай таарамжагүй байбашье, газар таряалангаа шэнэ, зүб гуримаар эрхилжэ, бүхы дээрэнь ябала һайн ургаса абаа. Энээнэй ашаар гүрэндөө 37 мянга гаран центнер таряа худалдажа, социалис уялгаяа эрхимээр дүүргэбэ.

Гэхэтэй хамта элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэһэн коммунистнууд партийна комитедэй ажал хүдэлмэридэ үшөөл горитой дутагдалнууд, хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии гэжэ хэлэһэн байна.

— Гурбадахи фермын һаалиин гүүртэнүүдтэ ажалай эмхидхэл һула, жэлһээ жэлдэ һаалишад олон дутадаг. Гүүртэ, фермэнүүдтэ хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха малшадые зүбөөр урмашуулха асуудал мүнөө хүрэтэр хүсэд шиидхэгдэнэгүй. Тус фермэ малайнгаа үбэлжэлгэдэ хангалтагүйгөөр бэлдээ. Илангаяа үбһэ тэжээл урда урдынхиһаа багаар абтаа,—гэжэ коммунист С. С. Пятенко хэлэбэ.

Хоёрдохи фермын һаалишан, партиин гэшүүн Ц. Д. Дашиева үгэ соогоо иигэжэ хэлээ:

— Партком, дирекци, мүн фермынгшье партийна эхин организаци мал ажал дээрэ дүршэлтэй шадамар, эдэбхи үүсхэлтэй хүнүүдые оложо табиха тушаа анхарал батаар хандуулна. Жэшээнь, Улааха-Аралай һаалиин гүүртэдэ һара бүри шахуу тугалшад, һаалишад ходо һэлгэнэ.

Саашань тугал, буруудӑй харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэжэ, малшадай харюусалга дээшэлүүлэн. республикын түрүү тугалшадай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэдэг болоё гэжэ тэрэ уряалба.

Зониие, илангаяа залуушуулые зүбөөр, коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана. Энээнһээ[...] жалан, зарим фермэнүүдтэ[...] журам эбдэхэ, элдэб хули[...] гаргахашье ушар үзэгдэнэ[...] мунист И. П. Суворов хэлэ[...]на.

Таряалан, сабшалангай [...]бөөр, эзэн ёһоор эдлэжэ, [...]жэ, ургасыень эрид дээш[...] уһалуури һайса хэдэг боло[...] асуудалда үгэ хэлэһэн хүн[...] тоо. Зарим фермэнүүдтэ уһа[...] газар мууса хэрэглэгдэнэ, [...] уһалууриин системэнууд [...]лагданагүй.

Коммунистнууд А. М. [...] Ц. Ж. Базаржапов болон бус[...]хын экономико тухай тогтоо[...]ходо ажалай гаргашын ехэ[...] һээ абтаһан продукциин [...] үнэ үшөөл ехэ байна. [...] центнер һүнэй өөрынь үнэ [...] ёһоор 13 түхэригтэ байха а[...] 17 түхэриг 20 мүнгэтэ боло[...] мэһээ хэһэн хүдэлмэриеэ эк[...]ска талаһаань шэнжэлэн [...] продукци хайшан гээл һаа, [...]сэнтэйгээр, элбэг ехээр аба[...]хо тухай хүн бүхэн бод[...] ябаха ёһотой гэжэ тэмдэгл[...]

Суглаан партийна шэнэ [...]дые һунгаа. Тэрэнэйнь эм[...] түрүүшын һуудал дээрэ па[...] секретаряар Ш-Ц. Г. Гар[...] һунгагдаба.

Р. ЦЫМП[...]
худөө бэш[...]

АМЖАЛТАТАЙГААР АЖАЛЛАДАГ АГИТАТОРНУУД

КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй тогтоол бэелүүлхэ тушаа Улаан-Үдын горкомхозой автотранспортна ажахын партийна эхин организаци эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар эхилэнхэй. Тус партийна организаци (секретаринь Н. С. Пестряков) ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри тусхай түсэбэй ёһоор ябуулна. Энээндэнь партийна эхин организациин бүхы 38 коммунистнууд хабаадалсана. Үнгэрһэн һарын эхеэр эндэ тусгаар хэмжээ ябуулганууд зохёогдожо, партийна суглаан дээрэ баталагдаа һэн. Энэ хэмжээ ябуулганууд соо коллективэй болон ажалшадай дунда ябуулагдаха ниитэ-политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри дэлгэрэнгыгээр харуулагдана. Жэшээлхэдэ, «Агитаторнуудай хүдэлмэри» гэһэн бүлэг соо бүхы 24 агитаторнууд тус ажахыда даалгагдаһан участок болохо Бабушкинай нэрэмжэтэ, Геологическэ үйлсэнүүдэй гэрнүүдтэ хубаарилагданхай. Агитаторнуудай дунда автотранспортна ажахын начальнигай орлогшо Н. Н. Иванченко, главна инженер Н. С. Чепрасов, автомашинын жолоошод коммунистнууд Н. Т. Тимофеев, Н. Д. Гордеев, Я. Г. Григорьев болон бусад бии. Агитаторнууд даалгагдаһан участогуудтаа долоон хоногто хоёр дахин ошожо, ажалшадтай, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, үндэр наһатай үбгэжөөл, хүгшэдтэй һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэжэ, тэдэндэ районой, республикын, оронои һонинуудые хөөрэжэ, гүрэнэй дотоодын болон гадаадын ажабайдалтай танилсуулна. Һүүлэй үедэ «Африкын һонинууд», «Латиин Америкын арад зон империалистическэ богоолшолгоһоо мултархын түлөө тэмсэнэ», «Конгодохи байдал», «Түүхэтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ түрэл Буряад республикамнай» гэхэ мэтын темэнүүдээр һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байха юм.

Агитаторнуудта хододоо туһалхын тула тус ажахын улаан булан соо «Агитаторай булан» эмхидхэгдэнхэй. Эндэ элдэб номууд, «Экономическая газета», «Правда Бурятии», «Правда», «Советская Россия» гэхэ мэтын газетэнүүд болон бусад литература бии. Ажалаа дүүргэһээр агитаторнууд — автомашинын жолоошод, мүн хүдэлмэрилэгшэд эндэ ерэжэ, хэдэн минутын туршада хэрэгтэй газетэ, номуудаа уншаад, ойлгогдоогүй асуудалнуудаараа ооһэд хоорондоо тодорхойгоор хөөрэлдэжэ, даалгагдаһан участогуудтаа ошодог заншалтай. Мүнөө эндэхи агитаторнууд «Агуу-ехэ Октябриин 16 жэлэй ойе манай коллектив ажалай ямар амжалтаар угтахаб?», «Республикымнай ажалшад Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһаар» гэхэ мэтын асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Эртээнһээ хараалһан түсэбэй ёһоор тус ажахыда лекци, элидхэлнүүд саг сагтаа һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Али нэгэн түүхэтэ үдэртэй дашарамдуулан лекци, элидхэл болодог. Энэ хэрэгтэ ажахын начальник И. И. Иванов түрүүтэй бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, мүнөөнэй уласхоорондын ажабайдал тухай лекци һара бүхэндэ ажахын начальник И. И. Иванов уншана.

— Иван Иванович маанадаа хододоо уласхоорондын ажабайдалтай танилсуулжа байдаг юм, — гэжэ аха нүхэрөө механик Н. С. Релин магтана. Энэ ажахыда байгша оной июнь һараһаа эхилжэ «Коммунизм байгуулгын ёһо заншал тухай», «Мүнөөнэй уласхоорондын ажабайдал», «Буряадай АССР-эй экономико болон культура 40 жэлэй туршада», «Хайшан гэжэ хүгжэм шагнахаб» гэхэ мэтын темэнүүдээр найман лекци уншагданхай.

Мүнөө тус ажахыда урдань эндэ хэрэглэгдэдэггүй хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин онол арга хэрэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, автомашинын жолоошодһоо уран һайханай бүлгэм байгуулагданхай. Энэ бүлгэмдэ 32 жолоошод, тэрэ тоодо коммунистнууд Борис Макулицкий, Иван Гордеев, Яким Григорьев гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадана. Тиихэдэ 20 шахуу хүнүүдһээ хамтарһан хүгжэмэй кружок эмхидхэгдээд, саг үргэлжэ хүдэлмэрилнэ. Мүн эндэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүд олон. Ханын газетэ һара бүхэндөө гаргагдадаг, «Хүндэлэлэй болон ажалай үрэ дүнгүүдэй» самбар гоё һайханаар түхеэрэгдэнхэй. Заримдаа хэрэгтэй болоходонь «Хадхуур» гэжэ сатирическэ хуудаһан гаргагдана.

КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй тогтоол соо коллективэй, хүдэлмэришэдэй политическэ һуралсалые һайнаар эмхидхэхэ шухала гэжэ заагданхай. Энэ заабариие эндэхи хүтэлбэрилэгшэд бэелүүлэн, ажалай, хүмүүжүүлгын асуудалнуудые зэргэ ябуулхые оролдоно. Энэнь һайн үрэ дүн үгэнэ. Жэшээлхэдэ, тус конторын 300 гаран хүдэлмэришэд, алба хаагшад бүхыдөө шахуу КПСС-эй түүхын кружогто, коммунис ажалай болон удэшын һургуулида, курсануудта һуралсана.

Партиин ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ тушаа Улаан-Үдын автотранспортна ажахыда бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээ ябуулганууд үйлэдбэридэ һайн ашa үрэ үгэнэ. Энэ ажахы байгша ондо ашаа зөөхэ түсэбөө һара бүридэ 115—118 процент дүүргэнэ. Тиихэдэ харгы замда ябаха жаяг зарим хазагайруулха, эбдэхэ ушар огтолон шахуу үгы болонхой. Автомашинын 100 гаран жолоошод коммунис ажалай ударнигуудай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ.

Д. Шагдуров.

„Эрдэмэйхид" эмхитэйгээр эх[...]

1963-64 оной политическэ һуралсалай жэлые Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» колхозойхид эмхитэйгээр эхилбэ. Зургаан кружогтань 50 шахуу коммунистнууд, 30 гаран комсомолшууд һуралсажа байна. Колхозой отделени бүхэндэ мүнөө сагай политика шудалха кружок, колхозой түбтэ — экономикын тодорхой асуудалнуудые, мүн механизаторнуудай мэргэжэл шудалха кружогууд эмхидхэгдээ. Эндэхи һургуулиин дэргэдэ коммунис хүмүүжүүлгын кружок эмхидхэгдээд, һонирхолтойгоор ажалаа эхилбэ.

Кружогуудые хүтэлбэрилэгшэдөөр эрдэм һургуулитай, дүй дүршэл ехэтэй коммунистнууд, хүдөө-ажахын мэргэжэлтэд, һургуулиин багшанар томилогдонхой. Жэшээлхэдэ, экономикын асуудалнуудые шудалдаг кружогые колхозой главна зоотехник С. Б. Мижитов ударидана. Тиихэдэ коммунис хүмүүжүүлгын кружогые эндэхи найман [...] һургуулиин директор Т. [...]данов, мүн багшанар [...] Санжижапов, Цыде[...] болон Очиров гэгшэд [...]нэ.

Октябриин 15-най [...] КПСС-эй ЦК-гай [...] Пленумэй материалтай [...]салгаар бүхы кружо[...] хэшээл захалаа. Түр[...] хэшээл дээрэ колхозой [...] комой гэшүүд байлсаба[...] нэр кружогуудай хү[...]риин һуралсалай ша[...] түлөө сэхэ харюусалга [...] абанхай.

Механизаторай мэ[...] шудалха кружок ко[...] главна инженер нүхэр [...] жаповай ударидалга [...] октябриин 21-дэ хэ[...] эхилээ юм.

Иимэ эмхитэйгээр [...] политһуралсалай саа[...]шье амжалта түгэс үрг[...]хын тула колхозой [...] саг үргэлжэ тодорхой [...] ламжа үзүүлжэ байха[...]тэй.

П. Аю[...]

ПЕКИНДЭ ХЭНЭЙ ХАРДАЛГА ГҮРДЭЛГЫЕ ДАБТАНАБ?

Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй үнэн бодото һанал бодол Советскэ Союз дотор буруугаар тайлбарилагдадаг хэбэртэйгээр КНР-эй хэблэлдэ толилогдоһон хуулита мэдүүлгэнүүд болон теоретическэ гэжэ нэрэтэй статьянууд дотор хиирэһэн шэнги хашхаралдаанууд болоно. «Баримтанууд гэээшэ юунһээшье үлүү юм. Эдэ хадаа эгээн һайн гэршэ болоно. Тиин баримтануудые хаража үзэе!»—гэжэ «Жэньминь жибаогой» болон «Хунциин» редакцинууд «КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэд болон бидэнэрэй хоорондохи арсалдаануудай бии бололго, тэдэнэй хүгжэлтэ» гэһэн статья соогоо уряална.

Иимэ уряалые гансал амаршалжа болоно. Энэ статья соонь, мүн хитад ажал ябуулагшадай бусад статьянууд дотор баримтануудай үгы байһаниинь лэ муу байна. «Баримта» гэһэн үгэ дабтаад лэ байбал, бодото жэшээнүүдые харуулһанайшье хэрэггүй гэжэ Пекиндэ зарим хүнүүд һанана гээшэ ха. Аманда багтахагүй хараал шэрээлдэ иимэ аргын даншье һаа зохид байһаниинь мэдээжэ ха юм. Зүгөөр энэ арга туһатай хөөрэлдөөндэ таарахагүй.

КПСС-ые болон аха дүү бусад партинуудые хараажа, хитад пропагандын жэшээлэшэгүй ехэ антисоветскэ ябуулга дэлгэрүүлһэниинь дэлхэй дээрэ элитэ болонхой. Пекиндэ һанаанһаа абтаһан тэнэг бүхы зүйлнүүдые суглуулхын тулада бага бэшэ бэхэ, саарһан хэрэгтэй болохо байгаа.

Элдэб хардалга гүрдэлгэ хэһэн нэгэ жэшээ харуулая. Ямаршье шэнжэлгэ хэнгүйгөөр КНК-гай теоретигүүд «Совет обществын буржуазна удхатай болоһон» тухай, тэрэнэй капитализм «болохо хубилһан» тухай бүхы аргаар хашхаралдана. Марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байһанаа тангариглaдаг хитад идеологууд энэ ушарта хэнтэй таараад байна гээшэб гэһэн асуудал гарана. Нэгэн талаһаа, коммунистнуудта эсэргүүсэн галзуу шангаар тэмсэгшэдэй КПСС-эй Программа тухай хэлэһэниие, нүгөө талаһаа — Пекинэй теоретигүүдэй хэлэһэниие сасуулаад хараа һаа, энэ асуудалда тон эли тодо харюу олдохо байха.

«Совет байгуулалтын заатагүй хубилалга» социалис капиталис хоёр журамые ямар нэгэн холимог общество болгон нэгэдхэхэ гэһэн ушар удхагүй үзэл коммунизмда эсэргүү пропаганда дотор улам элбэг болоод байһаниинь мэдээжэ. «Москвада эхилһэн политическэ хүгжэлтэ ородой коммунизмын удха шэнжые хубилгаха гэжэ бии һананаб»,—гэжэ Америкын «Ньюсуик» гэжэ журналай корреспондент Гроувер гэгшэ бэшээ һэн. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXII съезд тушаа «һураггүй хүсэд тайлбари» үгэхэ гэжэ бодоһон «НЭФ» журналай тусхай номерто Франциин буржуазна публицистнууд Э. Морэн, Ж. Изар гэгшэд бэшээ юм. «СССР баруун зүгэй дэлхэйтэй нэгэ шэглэлтэйгээр, буржуазна хүгжэлтэ болбосоролой шэглэлтэйгээр хүгжэнэ»,—гэжэ тэдэнэр хэлээ һэн.

КПСС-эй Программын үг зорилго болон гол удхые соёл сурталай талаар манай дайсадай хардалга гүрдэлгэтэйгөөр тайлбарилхадань бидэнэр гайханагүйбди. Зүгөөр мэдээжэ худал зүйлые Ленинэй үзэл сурталай ганцахан «үг залгамжалагшадбди» гэжэ өөһэдыгөө тоолодог хитад хүтэлбэрилэгшэдэй дабтахадань жэгтэй муухай байна. «Жэньминь жибаогой» болон «Хунциин» редакцинууд «капитализмые гэрэл хэбээрнь орхилгодо, һэргээн бодхоолгодо зорюулагдаһан» документ гэһэн хэбэртэйгээр КПСС-эй Программые нэрлэхэдээшье эшэнэгүй. Энээнэй убайгүй хардалга, гүрдэлгэ байһыень тодолон харуулһанай хэрэг юун байхаб!

Империализмда арадуудай үнэхөөрөөл дурагүй байдаг ябадалые хорото бодолтойгоор анагалжа, хитад ажал ябуулагшад арадай дураа гуталгые империализмда эсэргүүгээр бэшэ, харин дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис обществодо «буржуазна» гэһэн гаршаг няагаад, энээндэ эсэргүүгээр зорюулха гэжэ эрмэлзэнэ. Һүүлэй үедэ хитад хүтэлбэрилэгшэдэй эхилһэн үргэн ехэ пропагандистска компани хадаа «Коммунистнуудай хоорондохи нүхэрэй ёһоной үгэ буляалдаан бэшэ харин КПСС-эй болон Советскэ Союзай нэрэ хүндые ябашье хухалха, коммунис хүдэлөө бутарган һалгааха, империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэлые һуларуулха гэһэн зорилготой хүнүүдэй хэһэн юумэ болоно» гэжэ Советскэ правительствын сентябриин 21-нэй мэдүүлгэ соо хэгдэһэн тобшололой зүб байһые харуулһан үшөө нэгэ баримта мүн.

Советскэ Союзда харша юумэ хитад хэблэлдэ ехээр бэшээд, хитад хүтэлбэрилэгшэд ямаршье аргаһаа жэрхэхэеэ болишоо, коммунизмда харша хорото империалис пропагандын арга хэрэглэдэг болоо. Манай ажабайдалай дутуу дундануудые харууһан зарим баримтануудые харуулаад, буржуазна хархисуудай хардалга, гүрдэлгэ хэдэгын үнинэй мэдээжэ юм.

Элдэб дутуу дундануудые, албан хойрогуудые, хубалзануудые эрид шууд шүүмжэлһэн үсөөн бэшэ материалнуудые совет хэблэл толилно. Зүгөөр хонжоо наймаашад, бусад хорото муухай этэгээдүүд манай обществын үндэһэ һууринь болоно, тэрэнэй шэнжэ шарайе тодорхойлно гэжэ үнэн сэхэ ямар хүн бодохо гээшэб? Тиибэ яабашье, хитад хэблэл энээн тухай үдэрһөө үдэртэ бэшэнэ, совет бодото байдал тухай үнэн зүйлые бүдүүлигээр хазагайруулна.

Үнгэрхэдөө хитад хэблэлдэ «нюусаар хаягдаһан» бэшэгүүд толилогдодог болоо. СССР-һээ эльгээгдэһэн хэбэртэйгээр хүдэлмэришэд-коммунистнуудай (гар табилгагүй) мэдүүлгэнүүд гэжэ нэрэтэй худал хуурмаг бэшэгүүд толилогдоно. Совет хүнүүдэй олонхиинь КНК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа шугамые хүсэд дэмжэжэ байһан шэнгеэр тэдэнэр худал хуурмаг бэшэгүүд соогоо хитадуудые үнэншүүлхэ гэжэ оролдоно. Пекинэй пропагандын хэрэглэдэг, таарахагүй аргань коммунизмда эсэргүүгээр тэмсэгшэдэй эгээн хорото худал хуурмаг зүйлдэ тон адли байна. «Совет ажабайдал тухай хитад шэнэ картина хадаа хүйтэн дайнай үедэ хардалга гүрдэлгэ хэдэг наймаашадай мэхэ гохотой үрдилдэнэ»,—гэжэ һаяхан Канадын «Канадиен трибюн» газетэ бэшээ.

Пекиндэ зохёогдоһон худал хуурмаг зүйлнүүдые коммунизмда эсэргүү, троцкистска элдэб организацинуудай юунһээшье үлүү дуратайгаар тараадаг байһан ябадалынь туһаан болоһон зүйл бэшэ. Жэшээлхэдэ, Римэй «Мессаджеро» гэдэг буржуазна газетэ һаяхан иимэ соносхол толилоо: «Арадай Хитадай ханинарай ассоциаци документнүүдэй дүүрэн текстые тарааха дурагайшуулые бэдэрнэ. Иимэ адресаар хандаха: Рим, Джолиттиин гудамжа, 305, Ньячентини, телефон 713337». Энэ соносхолые тайлбарилжа, «Унита» газетэ иигэжэ зүбөөр заагаа һэн: коммунизмда эсэргүү пропаганда элдэб бүлэгүүд дотор оорынгоо тала баригшадые олоно.

Советскэ Союзай дотоодын политикын нэрэ гутааха гэһэн Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй эрмэлзэлгэнь КПСС-эй болон уласхоорондын бүхы коммунис хүдэлөөнэй гадаадын политикын хараа шугамые муушалха гэһэн тэдэнэй гол үг зорилгодо таарана. Энэ хараа шугамайнь гол удха элдэб социальна журамтай гүрэнүүдэй амгалан зэргэ оршон байха гэһэн Ленинэй политика мүн байһаниинь мэдээжэ. Энэ политикые эрид шууд бэелүүлһэн ябадал коммунис болон бүхы сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ гайхамшагта амжалта туйлуулаа. Эгээл иимэһээ коммунизмда эсэргүү тэмсэгшэд, хархисууд уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада эсэргүүсэн эсэхэ сусахые мэдэнгүй тэмсэнэ. Ямар үндэһэ баримтаар «галзуушуул» өөһэдынгөө оронуудай правительствануудые амгалан зэргэ оршон байлгын политикаһаа арсахыень баадхаха гэжэ һэдэнэб?

Энэнь «бүхы дэлхэй дээрэ социализмые хүсөөр байгуулха гэһэн коммунистнуудай хараа бодол тухай» хуушанай худал зүйл болоно. Иимэ худал хуурмаг зүйлдэ этигэдэг хүнүүд дэлхэй дээрэ улам улам үсөөржэ байна. Дайн ба эб найрамдал тухай асуудалаар КПСС-эй болон бусад марксистко-ленинскэ партинуудай эли тодо хараа бодолынь, амгалан зэргэ оршон байха гол ёһын илан мандахын түлөө КПСС-эй болон нүхэр Н. С. Хрущевой эрид шууд тэмсэлынь бүхы дэлхэйн арадуудта мэдэрэгдэн һайшаагдаа.

Гэнтэ... коммунизмын ээрхэг түримхэй байдаг тухай буржуазна сурталай бодолой хүнүүдэй тараадаг хардалга гүрдэлгэ оройдоошье хүлеэгдээгүй талаһаа дэмжэгдэнэ. Амгалан зэргэ оршон байха гээшые буруушаадаг, дэлхэйн термоядерна дайн заатагүй болохо юм гэдэг хитад хүтэлбэрилэгшэдэй бүтэхэгүй политикань империализмын хархис зонхилогшодто туһатай байна.

Агаарта, замбуулинай дайдада болон уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай Договорые дэлхэйн зүбөөр бодомжолдог бүхы хүнүүд амаршална. Гансал Америкын «галзуушуул», Баруун Германиин, Франциин хархисууд энэ договорые буруушаагаа. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд коммунистнуудтай эсэргүү тэмсэгшэдтэй хамта байшоо. Мэхэлхэ гэһэн зам дээрэ гараад, тэдэнэртэй хамта олон арадууд, тусхайлбал Бирмын арад договорые буруушааха гэжэ дэлхэйе үнэншүүлхэ гэжэ һэдээ. «Москвагай договорто эсэргүү тэмсэгшэдэй нюуса хэлсээн» гэһэн статья соогоо Бирмын «Пьидангцзу» газетэ Пекинэй хардаашадта ёһотой харюу үгөө. «Бирмын арад тухай дэлхэйн арад ниитын буруу ойлгомжо үүсхэһэн Синьхуагай корреспондентын мэдээсэл таарахагүй, хуурмаг зүйл мүн» гэжэ тус статья соо заагдана.

Хэтэрхы зүүнэй болон хэтэрхы баруунай тала баригшад ходо тааралдадаг гэжэ түүхэ нэгэтэ бэшэ харуулһан байха. Манай орон тушаа, тэрэнэй политика тушаа КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хорото муухай хардалга энэ тобшололой зүб байһаниие баталан харуулна. Творческо марксизм-ленинизмһээ таһаран һалаад, КПСС-ые болон бусад аха дүү партинуудые хардажа, гүрдэжэ байһан хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хорото муухай абари энэ тобшололой зүб байһаниие баталан харуулна. Марксизм-ленинизмһээ таһаран һалаад, КПСС-ые болон бусад аха дүү партинуудые хардажа, гүрдэжэ хитад хүтэлбэрилэгшэд коммунизмда эсэргүү тэмсэл номногшодой һанаанһаа абаһан зүйлые бодото дээрэ дабтана гээнэ.

Г. ХРОМУШИН.

20-ной орондо 35

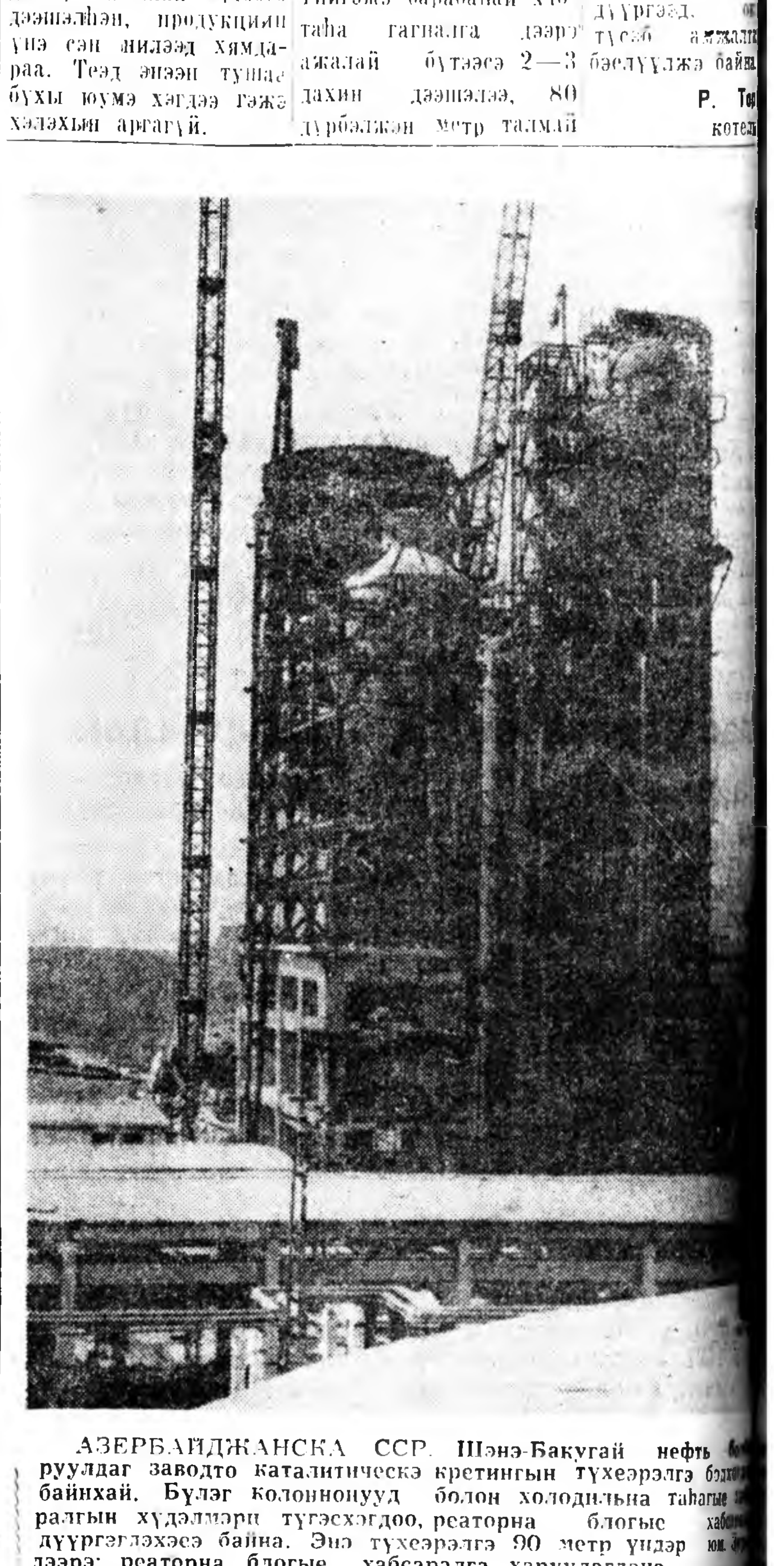
Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабариладаг завод дээрэ 1962 ондо түрүүшын жаротрубна котел бүтээгдээ һэн. Тэрэ сагһаа хойшо мүнөө болотор 3,5 мянга шахуу котел бүтээгдэжэ, арадай ажахыда эльгээгдэһэн байна.

Энэ үе соо котел бүтээхэ технологи нарижуулан һайжаруулагдажа, ажалай бүтээсэ дээшэлһэн, продукциин үнэ сэн хилээд хямдараа. Теэд энээн тушаа бүхы юумэ хэгдээ гэжэ хэлэхын аргагүй.

Жэшээлхэдэ, котелой барабанай хабтаһа гагнахын тула һаяхан болотор мостовой кран, тусхай томо станок хэрэглэгдэдэг, хүдэлмэриин ехэ саг гаргашалагдадаг байгаа. Мастернууд Чечеткин, Макаров гэгшэд олон туршалгануудые хэжэ, тусхай түхеэрэлгэ зохёожо, энэ ажал ехэтэй хүдэлмэри хүнгэдхэбэ. Тиигэжэ барабанай хүбтаһа гагналга дээрэ ажалай бүтээсэ 2—3 дахин дээшэлээ, 80 дүрбэлжэн метр талмай сүлөөлэгдэжэ, [...] доо ажал хэхэ[...] доо. Мүн шан[...] эрид дээшэлээ[...] нииень рентге[...]гууд элитээр [...]

Агуу-ехэ Ок[...] хүндэлэлдэ [...] мүрысөөндэ [...] дизельнэ цехэй [...]тив сентябрь һа[...] сэбөөр харлалаг[...] котелой орондо [...]тел бүтээхэ уял[...] дүүргээд, [...] түсэб амжалт[...] бэелүүлжэ байна.

Р. То[...]
котел[...]

АЗЕРБАЙДЖАНСКА ССР. Шэнэ-Бакугай нефть [...]руулдаг заводто каталитическэ кретингын түхеэрэлгэ бэдхэ[...] байнхай. Булэг колоннонууд болон холодильна таһагые [...]ралгын хүдэлмэри түгэсхэгдөө, реаторна блогые хабса[...] дүүргэглэхэеэ байна. Энэ түхеэрэлгэ 90 метр үндэр юм. З[...] дээрэ: реаторна блогые хабсаралга харуулагдана.

ТАСС-ай фотохр[...]

Ажаһуудалай эрилтэ хангахын тула

…эй ЦК-гай ноябриин Пле-
…болоhонhоо хойшо нютагай
… ажал хүдэлмэриеэ шэнэ
… ёhоор эмхидхэнэ. Тиихэдээ
…алай олон янзын асуудал-
… шиидхэдэг болонхой.
…алтаhаа хойшо Ивалгын со-
…халшадай депутадуудай Со-
…ар хүдэлмэри ябуулhан ту-
… хөөрэе. Анхан аймагай түб
… Ивалга, мүн Ключи, Колоб-
… бусад хэдэн hуурин газар-
… сомсоведэй мэдэлдэ байдаг.
…валга тосхониие шье абаад
… аяар 589 үрхэтэ айлтай,
…алай эрилтэ хангаха комби-
… халхеэ холбооной болон
…фикациин отделенинүүдтэй,
…эй hургуули, амбулатори,
…, столово, магазинууд, клуб,
…екэтэй байха юм. Мүн ажа-
…й иимэрхүү түхэлэй эмхи-
…усашье нютагуудтань бии.
…лын ажал хүдэлмэриие зү-
…идхэхэ гээшэ бүхэли сүмөө-
…оной Советэй харюусалга
…айна бшуу.
… Ивалгын сомоной Советтэ
…ы ямар хүдэлмэри ябуу-
… юун хэгдээб? hунгалта бо-
…аhаа хойшо ажаhуудалай
…уудые сесси дээрээ гурба
…үбшэн хэлсэжэ, дэлгэрэнгы
… гаргаа. Жэшээнь, байгша
…ябриин 18-да ажаhуудалай
… олониитэ эдэбхитэнэй ха-
…тайгаар тусхай зүбшэн хэл-
… Тиихэдэ байрын барилга,
… наймаанда, мүн ажаhуу-
…рилтэ хангаха комбинадай,
…ориин, больницануудай
…үдэлмэридэ тохёолдоhон ду-
…ууд балшыса элирүүлэгдэжэ,
… тогтоол баталан абтаа; ямар
болзорто хэнэй ямар хүдэлмэри дүүргэхэ тухай тэндэнь тодорхойгоор заагданхай.

Сессинүүдhээ гадна, гүйсэдкомой заседани дээрэшье ажаhуудалай элдэб асуудалнууд хэлсэгдэнэ. Столовонуудай хүдэлмэри hайжаруулха, сомон доторой тосхон hууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ариг сэбэрые нарин нягтаар сахиха, соёлой байшангай, хүүгэдэй саадай хүдэлмэри гуримшуулха тухай асуудалнуудые туд тудтань хэлсэжэ үзөө. Депутадууд болон гүйсэдкомой гэшүүд зүблөөнүүдтээ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, али нэгэн асуудал зүбшэхынгөө урда тээ ехэ бэлэдхэл хэдэг, шалгалта эмхидхэдэг заншалтай. Жэшээнь депутат В. Г. Бальжиев культурын байшангай хүдэлмэри шалгажа үзөөд, гүйсэдком дээрэ дэлгэрэнгыгээр элидхэhэн байна. Тиихэдэнь соёлой байшангайхидай хайша хэрэгээр хүдэлдэг, hайн жэшээ харуулжа ябахын орондо, өөhэдөө журам эбдэдэг, архи ходо уудаг, автомашинаа буруу тээшэнь хэрэглэдэг байhаниинь тодороо.

Тус сомсоведэй сесси, гүйсэдкомой заседанинууд саг болзор соогоо hаадгүй үнгэржэ байдаг.

Культурна-ажаhуудалай саг үргэлжын комиссии нилээд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ, сесси болон гүйсэдкомой заседанинуудай тогтоол шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Эндэ депутат багшанар К. Д. Битуев, Н. И. Халбаев (арадай гэгээрэлэй секци), эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд В. П. Черяпин, К. И. Дружинина (элүүрые хамгаалгын секци), багша Г. З. Аюшеева, пенсионер Е. П. Сергеева (ажаhуудалай секци), багша Е. Л. Круглова, типографиин хүдэлмэрилэгшэ И. В. Алексеев, багша В. Г. Бальжиев (соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин секци) гэгшэдэй ехэ оролдолтые онсолон тэмдэглэмээр. Тэдэнэр ажаhуудалай асуудалаар нютагай Совет зургаанай гаргаhан шиидхэбэринүүдые ниитэлхын, бэелүүлхын хойноhоо саг үргэлжэ оролдодог, хүн зондоо магтуулдаг. Хүдэлмэреэ квартал бүхэндэ тодорхойгоор түсэблэжэ, заатагүй дүүргэдэг. Жэшээлхэдэ, байгша оной гурбадахи квартал соо Дээдэ-Ивалга болон Ключи тосхонуудтахи хүдөөгэй библиотекэнүүдэй тоосоо шагнаха, полевой стануудай, малай фермэнүүдтэхи ариг сэбэрые, эдеэ хоолой зүйлөөр, мүн уhаар хэр хангагдаhые шалгаха, hуралсалай шэнэ жэлдэ hургуулинуудай. Үбэлжэлгэдэ—соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэр бэлэдэhые шалгаха ёhотой байhан юм. Эдэнь булта дүүргэгдэнхэй. hургуули тухай асуудал сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Энэмнай бараг хүдэлhэнэй гэршэ ха юм.

Ажаhуудалай али бүхы асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ сомонойнгоо Советтэ ниитын эмхинүүд ехэ туhа хүргэнэ. Ажахын кампани бүхэнэй эхилхын урда тээ пенсионернүүдэй совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Д. Н. Гомбоев) зүблөөтөө хэдэг, ажаhуудалай талаар хүдэлмэришэдтэ, колхознигуудта ямар туhаламжа үзүүлхэ байhанаа тодорхойлдог. Мүн үншэн хэнзэ, үндэр наhатай хүнүүдэй хартаабха хүряалсаха, түлеэ залhыень асаржа үгэхэ, гэр байрыень hэльбэн заhалсаха гэхэ мэтын туhаламжа үзүүлдэг, илангаяа hайндэрнүүдэй ойротоходо хото хорёо заhуулха, үйлсэ сэбэрлүүлхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри эмхидхэдэг. Үгышье бол, Эхэнэрнүүдэй соведые (түрүүлэгшэнь нүхэр Т. М. Егорова) абажа үзэе. Тэрээнэй гэшүүд хүүгэдэй саад, яслинуудта үхибүүдые оруулха, ажал хүдэлмэриинь улам hайжаруулха хэрэгтэ туhалhан, магазин, бани тухайшье асуудалнуудые зүбшэhэн байна. Мүн элдэб янзын томодолнуудые хаража үзэдэг. Жэшээнь, Филоновтоной бүлын ехэ эбгүй, зарга барижа ябаад замаа алдахадань, тэдэнэрые эблэрүүлжэ үгөө юм.

Гүйсэдкомойхидой (түрүүлэгшэнь нүхэр Черненко, секретариинь нүхэр Дабаев), депутадуудай үүсхэл оролдосотойгоор хүдэлhэнэй аша туhаар сомон дотор юрэнхыдөө яhала ехэ юумэн хэгдэhэн, бүтээгдэhэншье байна. Ивалга тосхондо уhа абаха дүрбэн колонко ашаглагдажа эхилээ, сомон дотор хоёр магазин шэнээр баригдаа. Каленово, Краснояровa тосхонууд шадархи харгы заhабаригдаа. Халюута горхониие хүндэлэн бетон хүүргэ бодхоогдоо, зуу гаран гэр байрануудта капитальна заhабари хэгдээ, сомон доторой тосхон hуурин бүхэн хүүгэдэй өөрын саадтай, яслитай болоо. Дээдэ болон Доодо-Ивалга тосхонуудта ниитын бани, типовой магазинууд баригдаа. Сомон доторой 100 гаран айлнуудта телевизор тодхогдоо, бүгэдэ ниитын найман жэлэй hуралсал 100 процент бэелүүлэгдээ гэхэ мэтэ. Юрэдөө бултыень тоолохо болоо hаа, нилээд олон. «Сомсоведнай ажаhуудалай асуудал hайнаар шиидхэдэг болоно байна» гээд ивалгаархин хэлсэдэг болонхой. Ажаhуудалай талаар замай залууршад олошоржо байнхай. Жэшээнь, врач В. П. Черяпин (Ивалга тосхон), медфельдшернүүд М. Н. Андреева (Краснояровa), А. Н. Попова (Каленово) гэгшэдые гү, али Ключи тосхондо хүдэлдэг библиотекарь Е. Н. Кокорина, Красноярoвай почтальон Л. И. Шунков гэгшэдые сомон дотор хэн мэдэхэгүйб? Бултааран лэ мэдэдэг, магтадаг байна. «Эдэ нүхэд шэнги абьяастайгаар хүдэлхэ, арадтаа алба хэхэ ёhотойбди»,—гээд сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Черненко омогорхон хөөрэнэ.

Гэбэшье сомсоведэй гүйсэдкомой хүдэлмэридэ зарим дутагдалнууд үшөөл бии байhаар: абаhан зарим тогтоолнуудынь дүүргэгдэнэгүй. Жэшээнь, Ивалга тосхоной Культурын байшангай хүдэлмэри гуримшуулха тухай тусхай зүбшэн хэлсэгдэhэн аад, тэрээнhээ хойшо тэндэ эрид хубилалта болоhониинь харагданагүй. Досооhь ороходо, лозунг, зурагууд үсөөн, тоhотой, зүдэрүү; уран hайханай кружогуудшье ёhоор хүдэлнэгүй.

Мүн гүйсэдком болон ниитын hайн дуранай эмхинүүдэй хоорондохи холбоо барисаан үшөөл hула зандаа. Дурсагдаhан эмхинүүд аминдаа шахуу хүдэлдэг, түсэбөөшье квартал бүхэндэ гүйсэдкомдоо зүбшэдэггүй байна. Дүримөөрөө болоо hаа, гүйсэдком эндэ ударидахы үүргэ дүүргэхэ ёhотой бшуу.

Иимэрхүү дутуу дунданuудгүй hаа, Ивалгын сомоной Советэй хэhэн, бүтээhэн юумэ бүри ехэ байха hэн.

Зүгөөр бүхы депутадууд, эдэбхитэдэйнь улам шударгыгаар хүдэлхэ байhан дамжаггүй.

Р. ЦЫБИКОВ,
манай тусхай корр.

«Манай Заглада»—гэжэ «Ясное» колхозой суута hаалишан Анастасия Семеновна Шаталова тухай Калининградска областиин Славска райондо хэлсэдэг.

Энэ эхэнэр шэн габьяата ажалаараа иигэжэ алдаршаhан байха юм. Хүдөөгеэрхинэй hэшхэл — Анастасия Семеновна хадаа ажал хэхэдээ аархан аад, абаха эдихэдээ хомхолзуур хүнүүдые зоргоорнь табидаггүй. Нүхэдтөө хамагай түрүүндэ туhалдаг, харин ажал хүдэлмэриин алдар хүндые бууруулха тээшэ замаар ябагшадые шоглон шүүмжэлдэг юм. ТАСС-ай фотохронико.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай материалнууд

…рл Марксай эдир наhанай шүлэгүүдhээ

…рксай хэтэ мүнхэдөө «Инаг
…ай, хүндэтэ hайхан — Жен-
…н-Вестфаленда» зорюулhан
…ь шүлэгүүдэй шэнэ дэбтэ-
1960 оной сентябрь hара соо
… оруулхадаа, КПСС-эй ЦК-
…гэдэхи марксизм-ленинизэ-
… Институт залуу Марксай
…үдэй бүхы гурбан дэбтэр-
…лобо. Эдэ дэбтэрнүүдэй бии
… тухай үшөө Мерингдэ мэ-
… hэн, ушар юуб гэхэдэ,
… болон Энгельсэй эртын
…нуудые суглуулан, хэблэл-
…дхэжэ байхадань, эдэ дэб-
…дые тэрээндэ Лаура Лафарг
…улан үгэhэн түүхэтэй, зү-
…тэрэ гэhэн сагhаа хойшо
…й шүлэгүүдтэй дэбтэрнүү-
…анашье хань hураггүй бо-
… юм. Бүри 1954 ондо Франциин коммунис партиин ЦК-hаа хоёр дэбтэрнүүдынь абтаа бэлэй. Тиихэдэ 1960 ондо Марксай гуша болохо Марсель-Шарль Лонге гэгшэ гурбадахи дэбтэрыень дамжуулан үгөө юм. Энэ дэбтэр соохи шүлэгүүд, түрүүшынь хоёр соохидол, 1836—1837 онуудта бэшэгдэнхэй.

Маркс өөрөө эдир наhанайнгаа шүлэгүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгэдэггүй hэн. Үшөө 1837 оной ноябриин 10-да эсэгэдээ эльгээhэн бэшэг соогоо Женнидэ зорюулhан шүлэгүүд тухайгаа иигэжэ бэшээ hэн: «Тодо бэшэ, заhагдаа, мүлигдөөгүй мэдэрэлэй дуhалнууд... тархиhаал абтаhан бэшэлгэн hэн даа... Поэтическэ ухаан бодолой орондо, риторическа ухаа гүйлгэлгэн болошонхой ушарнууд байха, зүгөөр зарим тэды зүрхэнэй мэдэрэл болон зоригтой дэлисын тэмдэг бии юм hэн. Иимэрхүү шэнжэтэй шүлэгүүд hэн даа». (К. Маркс, Ф. Энгельс. Эртын зохёолнуудhаа. М. 1956 он, 7-дохи хуудаhан). Саг жэлэй үнгэрхэ тума Маркс эдир наhанайнгаа эдэ шүлэгүүдые бүришье тоохоёо болёо hэн. Лаура Лафарг дэбтэрнүүдыень Мерингдэ эльгээхэ зуураа, иигэжэ бэшээ hэн: «Минии эсэгэ эдэ шүлэгүүдтэ ехэ тоомжогүйгөөр хандадаг байhан юм гэжэ хэлэхэ байнаб. Энээн тухай хөөрэлдөөнэй гарахада, эхэ эсэгэ хоёрни үнэн зүрхэнhөө энеэлдэгшэ, эльгэ хатагша бэлэй».

Марксай гүүрhан дороhоо гараhан үгэ бүхэниие үндэрөөр сэгнэдэг бидэндэ эдэ шүлэгүүдынь алдуу дутуутайшье hаа, аргагүй hонирхолтойнь арсашагүй. Марксай ажабайдалай намтар тухай мэдэсыемнай үргэдхэхэhөө гадна, тэрэнэй оюун бодолой орьёлмо хүсые, хүн түрэлтэнэй түлөө ами бэеэ зорюулхаар бэлэн байhые үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ бшуу. Мүн Марксай Женнидээ үнэн зүрхэнhөө гүн ехээр, hайн hайханаар дуратайе харуулна. Женни фон-Вестфалентай Марксай хуби заяагаа ниилүүлhэн ушарые тэрэл Меринг гэдэг агуухэ хүнэй «түрүүшын аад, эгээл hайхан» илалтань болоо hэн гэжэ дэмы бэшэ тэмдэглэhэн байна. Марксай энэ мэдэрэлээ бүхы наhан соогоо нюдэнэй сэсэгы мэтэ арюун нангинаар сэдьхэл зүрхэндөө хадагалжа ябаhаниинь гайхалгүй.

ЖЕННИДЭ

(Сүлөөтэ аялгаар бэшэгдэhэн сонедүүд)

I.

…шээ Женни! Теэд бү гайха одоол —
…дэнэш hайса минии шүлэг бүхэнэй
…гэл нэрэтэйе... «Женнидэ» гээд хододоо
…рэ үгэдэгби сонет бүхэндөө үнинэй.
…хабши даа—гансал ши оршолон түбидэ
…агар одом, баярайм дээжэ болоош.
…ниил нэрэ сэдьхэлэйм оёор шэжэр толоор
…рэлтүүлэн байна гэжэ өөрөө hайн мэдэ.
…енни, нэрыншни үзэг бүхэн гайхал —
…эгтэй аялгын жэгүүрээр бүүбэйлэн байнал.
…ьгэр түүхын үнсэг уг мэтэ ходо
…лөө бүри зэдэлнэл шэхэндэм тодо.
…абарай hүни шэшэрhэн hарын толо
…анхинаhан утаhаараа дайраал хаш оло!

II.

…шарангүй би шинии нэрые мүнөө
…ара мянган дэбтэр дээгүүр hиилэхэб.
…аан бодолой гал дүлэ hүжэрөөн,
…ан булагтал зориг, хаба ниилэхэл.
…жаhуудалай мүнхэ таабари нээгдэн,
…нгата поэзиин дүрэ шарай тодорхо.
…мбуулин холын залиршагүй гэрэл түхөөгдэн,
…ата дэлхэйн бахархал, уйдхар болохол.
…енни, нэрыеш жэгдэ хаанаш олохоб,
…эгүүртэ одод соош,
тэнгэриинш гүндэ...
… жаргалай зошон тэмдэг болохол!
…ободлон мартаад,
дахин, дахин—Хүндэ
… нэрыеш суурхуулан, дуулан байхаб.
…эрэл дурам—нэрынш hүлдэ—hайхан.

III.

…ндэ хэрэгтэйб хооhон үгэ, хэндэ?
…жэжэ болохо аал хэтым мэдэрэл үгөөр?..
…рин дурамни—ямарш асари хүндэ
…бсагай шулууе хамха сохихо хүсэтэйл... Зүгөөр
…оhон үгэнүүд хороор сэдьхэл хайрадаг,
…ихой мэхээр ходоро нэрбээд зайладаг.
…урса нюдэнэй харасаhаа тэргэдэhэн зүйл
…бхай үгэhөө бэеэ нюужа аргагүйл...
…енни, хэрбээ би тэнгэриин дуу
…хэни абари соонь зэдэлүүлжэ hураа hаа,
…ии тухай замбуулин соо алдар суу
…жэм сахилгаанай шэртэhэн ташуурай hураар
…агай уншахаар бэшэжэл байха hэм ходо:
…луун дурым хамаг дэлхэй хараг тодо!

А. Жамбалдоржиев оршуулба.

…ЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬ. Кузбассай ехэ химиин манлай — шэнэ Кемеровскиин химическэ … үйлэдбэриингөө хүсые нэмэhээр байна. Мүнөө капролактам, метанол, уротропин, …кислота зэргые үйлэдбэрилэн гаргадаг олон цехүүд ашаглалгада үгтэбэ. Кемеровскиин хи… КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэшэгтэ харюу болгон, баригда…агүй байhан цехүүдээ hараар дууhажа, ашаглалгада үгэхын түлөө габшагайгаар ажалла… …сей Веревкиной хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригадын монтажнигууд Владимир Авк…үүн гарhaa), Иван Смирнов гэгшэд илангаяа hайнаар ажаллана. Эдэнэр «Кемеровохим…рестын түрүүшүүл юм. ТАСС-ай фотохронико.

Уншагшын hанамжа

„ЗАЯАНАЙ ЗАМ"

Ород ба буряад арадуудай эртэ урдаhаа нааша эхилhэн хэтэ мүнхын хани барисаанда зорюулагдаhан түрүүшын уран hайханай зохёол болохо «Заяанай зам» гэжэ повесть уншагшадай үмэнэ табигдаба. Энээниие уран зохёолшод Б. Санжин Б. Дандарон хоёр бэшээ. Ажабайдалые зохёон байгуулагша арад зон, тэрэнэй түлөөлэгшэд тус повестиин темэ болоно. Зохёолой геройнууд үе сагаараа, ажабайдалаараа манhаа хэды холошье hаа, абари зан, hэшхэл бодол, сэдьхэл зоригоороо бидэндэ дүтэ, зэргэлэн ябана бшуу. Повестиин гол зүрхэниинь хадаа ород буряадуудай халуун хани нүхэсэл болоно. Энэ hайхан хэрэгые гэрэ гэдэ бэелүүлэтэ хэды хүндэ хүшэр байгааб! Зүрилдөөн, тэмсэлгүйгөөр хатуу бэрхэ харгы зам гаталхын аргагүй ха юм. Ород, буряад арадуудай гадаадын ба дотоодын дайсад—эдээнэй тэмсэл зохёолой гол удха боложо үгэнэ.

Эдэ асуудалые зүбөөр шиидхэхын хойноhоо зохёолой гол герой—Хориин арбан нэгэн эсэгын аха заха, ноён Тураахи Табанай оролдоно. Ноён Тураахи холын хараа бодолтой дээрэhээ, ород гүрэнтэй хамжахые зүйтэй гэжэ хара боро ухаагаараа эсэстээ ойлгожо, арадтаа таарамжатай ажал ябуулга хэжэ байhаниинь харагдана. Энхэ амгалан, эмхи журамтай hуухын тулада засаг түрэ, хүсэтэй харгалзагша хэрэгтэй гэжэ ноён Тураахи ойлгодог байгаа.

«...Ородой хаанай унаган албатан боложо ороhон хадамнай эдэнэр (ородууд) гадаада, дотоодын хёмороонhоо маниие абарха, аршалха ёhотой. Эб эеэ олоогүй нэгэшье айл, ямаршье арад өөдэлөөгүй юм...»,—гэжэ үбгэн Тураахи ноён Бадан хүбүүндээ ойлгуулна. Тиимэ болохолоороо Тураахи ноён гүрэн түрын удха шанартай асуудалнуудые hайн ойлгоhон, хурдан хурса ухаантай хүн байhаниинь элирнэ.

Тураахи ноёной образой хажуугаар Ф. А. Головинай — хаанай элшэн воеводын образ яhала эли тодо. Тэрэ хадаа хүнэй нюур шарай харадаггүй, үндэhэ яhанай илгаа гаргадаггүй, урин номгон абаритай гэжэ харуулагдана.

Головин 16-хи зуун жэлэй Россиин гүрэнэй хараа шугамые нарин зүбөөр баримталан, гол зорилгоёо бэелүүлжэ эхилhэн хүнэй нэгэн болоно. Байгалай үмэнэдэхи буса түрэлтэниие ород гүрэнтэй холбохын түлөө ээрхэг шэрүүн ааша, эритэ мэсын хүсэн хэрэгтэй байгаагүй, харин эб зүбыень наринаар олохо, болгоомжотойгоор дүүргэхэ ёhотой байгаа. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула буряадуудта үнэн сэхээр ба анхаралтайгаар хандажа, этигэл найдабаридань ороxо ёhотой бэлэй. Головин хаанай политикые алишье талаарнь сахижа шадаха хүн. Головин хадаа буряадуудта нүлөөтэй болохын, этигэл найдабарииень эзэлхын тула, түрүүшээр хариин дайсадай тонуул дээрмэ хэхыень, хашалан зоболон үзүүлхыень мэдэжэ байбашье, hанаандаа саатуур тиихыень хүсэнэ. Тиихэдээл буряадууд дайсадаа үзэн ядаха, бидэндэ харгалзахань, бидэн тээшэ хараханъ түргэдэхэ гэжэ Головин бодомжолдог байгаа. Зүгөөр буряадуудые доромжолхо, гүрдэхые хүсэдэг хүнүүдтэй эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха байhанай шухалые ойлгоно.

Удангүй Головинай орондо hальхай ябадалтай Н. Бергер гэжэ шэнэ воеводын ерэхэдэ, Овчинников мэтын хүнүүд тэрэнэй баруун гарай хүн боложо, урдынхиhаа үлүүтээр, бури хомхой хобдогоор «зоной үмдые шоботолжо» эхилнэ. Ород хасагуудшье, буряадуудшье саг зуурын хүндэ байдалда оробошье, өөрынгөө түлөөлэгшэдые Москва эльгээжэ, Петр хаантай бараалхаха юм.

Повестиин гол герой Бадан болоно.

«Москва ошожо, баатар сагаан хааниие бараалхаха ёhотойбди. Тэрэтүйдэ орон нютагаймнай эмхи журам, амгалан hуудал байдал тогтохоёо болёо»,—гэжэ хүнүүдэй дүрьеэ табилдахада дэмжэн, Бадан делегациие толгойлжо, Москва ошоно. Бадан хадаа арад зонойнгоо этигэл найдабариие бэелүүлжэ шадаха хүн байhанаа ажал ябуулгаараа гэршэлнэ. Бадан эрид сэхэ зантай, худал хуурмаг юумые тэсэхэгүй хүн гэжэ Овчинниковай бодото нюурые элишэлхэдэшье ойлгонобди.

Бадан залуу хүн тула түргэдэжэ, ганса нэгэн хүнhөө гү, али үйлэhөө боложо, ород арад тухай буруу бодол түрүүлнэ, ород гүрэнтэй хамтархадаа зүб юумэ хэhэн үгыдэнь hэжэглэдэг, урмаа хухардаг болоно. Энэ бодолыень холын бодолтой Мүнхэ үбгэн «ойн модон утатай, богонитой, ород зон hайнтай, муутай» гэжэ сэсэн hургаал хэлэжэ, Баданай этигэл найдабариие hэргээн заhана.

hайн талын образуудта В. Булавинай, эмшэн Михайлын, хуурша Мүнхэ үбгэнэй, Залмын, муу талынхидта Гомбо-Доржо, Бергер гэгшэд орожо, повестиин сюжедые задалалсана.

Аяар тэрэ холо үеын арадуудай ажабайдал харуулха гээшэ бэрхэтэйшэг ааб даа. Гэбэшье уран зохёолшод Б. Санжин Б. Дандарон хоёр зонойнгоо зан заншалые, ямар ажахы эрхилдэг, ямар зэр зэмсэгүүдые хэрэглэдэг байhаниие, болбосоролой талаар ямар шатада байhаниие харуулха гэжэ оролдоо. Тиихэдээ арадайнгаа уран хурса, баян хэшэгтэ аман зохёолой утаhаа олон тоото урданай үгэнүүдые, хэлэлгэ үгүүлэлгэнүүдые, оньhон хошоо гэхэ мэтэ зохёолнуудые уудалжа абан, повестиингоо хэлые хурса тодо, уншагшадтаа дүтэ болгожо үгэhэн байна.

Гэбэшье повесть соо алдуу дутуунууд яhала олон бии гэжэ хэлэлтэй. Уран зохёолшод Б. Санжин, Б. Дандарон гэгшэд геройнуудайнгаа дотоРой байдалые, хүдэлсые харуулха аргаяа гүйсэд хэрэглэжэ шадаагүй байна. Илангаяа Баданай, Залмын образуудай жэшээ дээрэ эли харагдана. Мүн буряад зоной ажабайдал тухай гүнзэгы бэшэ зураглал гү, али тобшолол хэгдэнэ. Ажахы эрхилхэ талаараа дүй дүршэлөө буряад, ородуудай хоорондоо халан абалсадаг тухай дурдагдаагүй байшоо. Тиимэhээ ород буряад жиирэй зоной холбоо харилсаан бүдэхи гэхэ гү, али оройдоо шахуу алгасагдашоо.

Юрэнхыдөө энэ повесть түүхын хуудаhа ираhан зохёолнуудай зэргэдэ ябалсаха байhандань hэжэг түрэнэгүй.

Үшөө үргэлжэлынь гараха... Уран зохёолшод Б. Санжин Б. Дандарон хоёр хэблүүлэгдэхэ хоёрдохи ном соогоо дутуу дунданuудаа хүсүүлхэ, энэл ном дээрээ үшөө хүдэлхэ аабза гэжэ найдагдана.

Г-Б. ТОКТОХОЕВ.

РАССКАЗ

„НАНШАЛДААША" ХҮРЬГЭН

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

Мухании хүгшэнэй гомдоошьегүйдэнь аргагүй даа. Мээл яашье аргагүй даа. Хайрата аша, бэлтэгэр шарахан Долгорманъ ямар үйлынгөө үреэр энэ ойлгогдохогүй аашатай хүбүүнтэй холбооридлоhоор, ниилэжэ hалаба гээшэб? Тиихэл пэн — мүнөөнэй залуушуул замаа табижа, өөhэдөө мэдэлтэй болошонхой. Мухании өөрөө үбгэнтэеэ айл болоходоо, танилсахашьегүй эжы абанарайнгаа талаан буянгаар бэе бэеэ ололсожо, хэнhээшье ядуугүй үрэ бэеэ үдхэжэ, энэ наhаяа наhалаа хаям. Харин энэ хоёр? Хүн зонhоошье эшэхэгүй, хүзүүдэлдэхэhээ наагуур үйлсөөр гэшхэлэлдэнэ. Энэ хоёр шолмонууд гэрэй зөөри зонхошье гэжэ бодохогүй, огсогошолдоод лэ, сарбалзалдаад лэ ябаhаар хаана хүрэгшэ ааб?

Тэрэ хүрьгэнэйдээ айлшалжа ерэhээр тэбхэр арба хонобо. Энэ арбан хоног соогоо үзөөгүй юумээ үзэбэ. Али город гохын хүн зон хуу иимэ юм гү? Хамаг юумэн түрүүшын лэ үглөөнhөө эхилээ. Мухании хүгшэнэй hаял hэреэд, шүдэгүй амаараа амхар-амхар эбhээлэн хэбтэтэрнь, залуу хоерой унталгын таhалга соо радио олиггүй шангаар «раз-два, раз-два» гэжэ эхилбэ. Тииhээр байтар юумэнэй түршэгэнэхэ, дэбхэрхэ дуулдаба, пяс-тас альгадалсана хэбэртэй. Мүнөөнhөө эдэмни, юрэдөө, хёморолдожо эхилбэ гээшэ гү? Энэ бэеэрээ ошожо таhара хараагаад, hайсахан зэмэлээд орхихо хэрэгтэй болобо.

Хүгшэн нугархаяа болиhон хүлнүүдээ hөөл түргэн татасагаан, гэшхэлжэ ошоод, үүдэ сэлижэрхибэ. Халхай халаг! Тэрэнэй гарнуудынь эзэеэ алдажа, доошоо hалд табигдашаба. Галаа бууpahан нюдэниинь хонхорхой соогоо халишаба. Хүрьгэн хүбүүниинь гансал алгабшатай юумэ дэбхэржэ мэдэнэ. Тээ саанань Долгорма баhал дотор хубсаhаараа бодошонхой, нюрганайнгаа шалаа гаргана. Хүгшэн эхэ руугаа гайхангяар хараад, миhэрэлдээд, hанаа амарханууд хэжэ байгаашаяа үргэлжэлүүлбэ.

— Эжы, мантай зарядка хэлсыт,—гэжэ Аюуша наадан hагад хэлэбэ.

hэ! Иимэ амитанда юун гэлтэйб? Хүгшэн гэнтэ мэдэхэдээ, нюсэгэн сагаан толгойгоо м[illegible]орхон хурганuудаараа дэмы дэмы hабардасагаан, орон дээрээ ошожо hуушаба.

Докторнуудшье гэжэ даа, хөөрхэд. Үшөө үхибүүд зандаал даа. Ажалhаа эрьюусэлдээд лэ орожо ерэхэ.

Үбшэнтэнэй дунда үдэрөө үнгэргэхэнь гайтайл юм бээзэ. Хараaха зэмэлхэшье, эрхэлхэ тумархахашье, эшэхэ янгархахашье, гэншэхэ гэмэрхэшье хүнүүд али барагдахаб. Залуунууд лэ hэн тула тэсээ юумэ гээбы даа. Түргэдэшоолгүй hаань, яаба саашаа. Үбшэнтэниие аргалха гээшэ тэргын мөөр тоhодолго бэшэ хаям.

Хүгшэн хүрьгэнэйнгөө абари зангые таажа ядана. Хүнhөөл ондоогоор нюур гараа угаана. Турьяна, уухилна, бэлхүүhэндээ хүрэтэр уhа сасана.

— Эжы-аа, хэр үнжөөбта? Гансаардаагүй гүт? Үшөөл эртэ ерэхэ аад, ажалдаа hамшашообди, — гээд, Долгорманъ пальтогоошье тайлангүй тэрэнэй хажууда ерэжэ hуугаад, гарайнь гүрэгэр томо hуданuудые долёобор хургаараа эльбэнэ.

— Юугээ хүлеэжэ ядахабибеэ. Эрхиеэ барьяад гүбэржэ hуухадаа сагайшье ошоhые мэдэхэгүйлши, —гэжэ хүгшөө наранай тонгойхоhоо хойшо сонходо зогсоhоноо нюухые оролдон, харюусана. Аюуша хүгшэн эхэтээ хөөрэлдэхые дэмы дэмы оролдобо, баhа зугаатайшье юумэ хэлээд хүхеэжэ шадабагүй. Хүрьгэн хүбүүн яахашье мүрөө оложо ядахадаа, диван дээрэ ошожо хэбтэшэбэ.

— Хэбтээд уншахадаа ядаг гээшэб! Буляажа абаад газетыеш галдажархихаб, — гэн, Долгорма хорогүйхэнөөр ганирна. Аюуша миhэрбэ. Тиигээд газетээ хажуу тээшэнь табиха зуураа:

— Хахад час болоод hэреэгээрэйш. Арбаад хоног үлөө. Шангаханаар бэлдээгүйдэ аргагүй. Тиигээгүй hаа, Дамбада алдажа болохоб, — гээд буруу харахатаяа сасуу, унташаба хэбэртэй. «Яагаа зоболонтойгоор хурхирдаг хүн бэ» гэжэ хүгшэн дураа гутана. «Энэм баhа ямар юумэндээ алдахам гэбэ hэм. Хаартада орошонхой хүн гээшэ гү? Нөөхи урилдадаг, дэбхэрдэг хүниинь байбалтай. Үглөөгүүр хүнhөөл hаа ондоохоноор, хүнгэхэнөөр нэгэл жэгтэйгээр дэбхэржэ байна hэн» гэжэ хүгшэн бодолоо мухарюулна.

— Эжы, абяагүй бү hуугыт даа. Бишыхан байхадам элдэб hонин юумэ хөөрэгшэ hэмнэйт,— гээд Долгорманъ гуйба.

— Мүнөө шамайе юугээр hонирхуулхабшээ Долгорма, мухаа, энэ Аюушашни тугаар юугээ алдахам барихам гэбэ hэм?—гэжэ хүгшэн дуугаа даран, hэмээхэнээр урагшаа духагад гээд, шэбэнэбэ. Долгорма энеэдээ барижа ядан, улаан будагтай уралаа дарьбагануулаад, абяа гарабагүй.

—Гасалан болоходо архи, хаарга намнадаг хүн гү?

Долгорма энеэжэрхибэ.

— Эжы, энэтнай хөартаhaa доро юумэ хэдэг хүн. Боксёр.

— Тэрэш юун гээшэб?

— Наншалдадаг хүн.

— Ай, бурхан, түрмэ жэрмэ руу орожо, манаа зобоохоёо, зүдэрөөхэеэ hанаhан хүн алтай. Харидан лэ хамхуулдал hагсалзуур хүбүүн хэбэртэйгшэ. Үгы, юугээ энеэсэгээнэбши. Саанаhаал hаа тулхабаагүй үхин гээшэбши. Байhаар наншалдааша үбгэнтэйб гэжэ баярлана гээшэ гү?

Долгорма бокс гэжэ үгын уг удха ойлгуулжа ядаба.

— Наншалдааша байнхаар, ондоо юумэ хэжэ ябаhаниинь hураггүй дээрэ hэн,—гээд хүгшэн абяа гарахаяа болишобо.

Саг, хоногууд үнгэржэл, hубарижал байба. Аюуша үдэшэ бүхэндэ үгы болошохо. Хаагууpaa зайдаг юумэгшэб. hүниин тэн багта эсэшэнхэй, хүлэршэнхэй бусажа ерээд, мүртэй юумэ эдингүй унтари руугаа бухашаха.

Үсэгэлдэр Аюушынгаа хэмhээл hаа удаан болоходо, Долгорманъ hанаа сэдьхэлээ хүдэлгэн, гэр соогуураа нилээн гэшхэлбэ hэн. Үе үе болоод лэ: «Ямар хүн тудаба хаб. Алдажархёо гү? Эй, хамаг оролдолгонь», — гэжэ hанаа алдан шэбэнээд толгойгоо бажууна. Хүгшэн юушье ойлгохоёо болиhон нюдөөр ашаяа гэтэжэл hууна. Үбгэнөө үдэшэ бүхэндэ наншалдахыень эльгээжэрхёод бэеэ зобоожо hуудаг, хумхаарhан эхэнэрые түрүүшынхиеэ харагдаба гээшэл. Али нэгэндэ эльбэдүүлшоо гээшэ гү? Ивалгынгаа амбайнарта үргэл табижа, харгыень сэхэлдюулхэ болоо гү? Теэд хаанаhаа Долгорма хүгшэнэй үгэдэ орохо hэм даа.

Үүдэнэй хонхо удаан, утаар жэнгирбэ. Энэ Аюуша хэбэртэй. Мухании хүгшэн буруу хараад унтаhан хэбэр үзүүлэн, хэбтэшэнэ.

— Зай?—Долгорма урдаhаань гүйжэ ошобо.

— Буляаб. Хаанашье дуулдаагүй, аймагhaa ерэhэн залуухан боксёр. Эсэхээ мэдэнэгүй. Трактор мэтэ. Тухашарагдаба даа. 3-дахи раундда углууда хашаад, сэхэ шаан гэхэдээ, нюдаргамни табиhан тохоногтонь буужа, хурганuудни нярд гэшоо. Нюдэм харлаад, урдам байhан юумэнүүд хэлбэлзэшоо. Талаан болоходоо, нүгөөдэмни дүршэлгүйдөөд, хүлөө тулгалжа шадахаяа болинхой байhыем ойлгоогүй. Гонг абараа. Болииш даа, Долгорма, бү бари... үбшэнтэй. Үглөөдэр гү? Дамбатай...

— Теэд, гаршни!

— Яажашье hаань. Алдабал, наран хойноhоо гараха hэн гү...

— Шинии урда орохо бэшэш даа,—гээд Долгорманъ урмагүйгөөр хэлэбэ.

«Ай, хөөрхы, Долгормамни үбгэнэйнгөө гар соо шэшэржэ, hалганажа байна хаш даа. Үгээ ойлголсоод, хэн нэгэнээ доромжолонгүй hуудаг hаань hайн лэ бэлэй даа. Тэрэ хүдөөhөө ерэhэн хүбүүн хожом наншалдахаяа болёоб гэтэрнь сохижорхихоёо яагааб. Гонг гэжэ хүн абарhан болоно ха. hайн сэдьхэлтэй хүн ябажа, хайрлаад аршалжа болоо аалам. Гараа гэмтэжэ, ухаа орохогүй, баhа ямар Дамбатаяа үзэлсэхэм гэнэб» гэхэ мэтэ элдэб худхаляа бодолнуудаар эзэлэгдэн хэбтэтэрээ, Мухании хүгшэн зөөлэн бүхэдэ абташаба.

**

— Эжы, гурбуулан театр ошохобди. Үзөөгүй юумээ үзэхэт, — гэжэ Долгорманъ үглөөгүүр мэдүүлбэ.

— Хэзээ гээшэ hэм, үни заяанда. «Тайшаагай ташуур» хаража ехэл hонирхоо бэлэйбди. Нөөхи Генинов гэжэ хүн мэндэ ха гү? Баhаш абьяастайханаар. hөөлхэ-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

„НАНШАЛДААША" ХҮРЬГЭН

(Түгэсхэл. Эхининь гурбадахи хуудаһанда)

неэр лэ наададаг һэн бэлэй. Таровшье гэжэ, Хоборковшье гэжэ һүрэхэйхэн лэ дуушад юм һэн.

Ямар юумэ, юу хараха байһанаа аша басаганиинь хэлэжэ үгэбэгүй. Зүгөөр жэгтэйхэн лэ юумэндэ ошохомнай гэжэ хүгшэн этигэбэ.

**

Театрай зал соо хүн зон дүүрэн. Дүүенэ, хүүенэ. Олонхинь эрэшүүл. Хүшэгын саана юумэ түршэгнэжэ шэрэнэ, хадана. Тэрэ хоёртой зэргэлжэ һүүһан хэдэн хүбүүд аргагүйгөөр тоосолдоно. Дамба Аюуша хоёрой нэрэ дурдагдаба. Хүгшэн юушье харахаяа һүуханаа ойлгоногүй. Тархинь эрьешоо.

Хушэгэ нээгдэбэ. Шуулан замхад гээд дахин эхи абан хүүешэбэ. Сценын дунда аргамжаар татуулһан хорёо. Ара таладнь табигдаһан ута столой саана сагаан самсатай хүнүүд суглаа эрхилэгшэдтэл, аажам юумэнүүд һууна. Хорёо соо юугэз харуулхаяа һанаа юм даа.

Столой саана һуугшадай нэгэн ерод хэлэн дээрэ хүнүүдэй нэрэ соносхобо. Түр зуура хоёр залуухан хүбүүд шурд байса гүйлдэжэ гараад, аргамжа хорёогой углуунуудта зогсошобо. Хоюулан дотор хубсаһаараа. Энэньшье бараг. Эрэ эмэгүй нюсэгөөр гүйлдэдэг саг хаям даа. Теэд малгайн тухай булгайр бээлэйнүүдые юунэй түлөө бариһан хүбүүд бэ? Һорёоной моридтол дэбхэрэлдэхэ, зантагар бээлэнгээрээ шэхэ хамараа нюхахадаа яасагаалданаб? Столой саана һуугшадай нэгэн сан сохижорхибо. Ноохи хоёр хүбүүд хорёогой тэг дунда уулзажа, урда урдаһаа хараад наншалдахаяа байһан нетугуудтал нэрэгүй огсогошолдожо мэдэбэ. Гэнтэ тас-няс шаасалдажархиба. Хүгшэн сошоһондоо зубхинигаа хордотор нюдэеэ аниба. Һүгэсэлдөөн түргэдэбэ хэбэртэй. Зон шууяна, гэнтэ гэнтэ альга ташалган тэһэрнэ. «Хаша, углууда хаша! Зүүн гараараа үргэ рууньӏ», «Эй, бү сухари. доботоло!» гэхэ мэтээр тэсэбэригүй зоной һүхирэлдэхэнь, хүгшэнэй шэхэндэ хажараар дуулдана. Хэды сагай үнгэрһые бү мэдэе, гэнтэл сад байса сан ханхинаад, хүгшэн унтаһанаа һэриһэндэл, угзагад гээд, нюдэеэ нээбэ. Нөөхи хүбүүдынь ооһэд өөһэдынгөө углууда ерэнхэй амаржа һуубад. Гайха ехэ, хайра гамгүй шаасалдаһан аад, нюур шарайнуудтань сараашье үгыл. Бэедээ дүтэ хүргэхэгүй шуран зон байбалтай.

— Эжы, һонирхоно гүт?—гээд Долгорма эжыгээ шэхэндэ нэнгэн асууба. Зал соохи гэрэлэй унтараагданхайшье һаа, аша басаганайнгаа нюдэнэй ошотон ялалзахые хүгшэн обёорбо. Асуудалдань юуншье гэжэ харюусабагүй. Зүгөөр дахяад тулалдаанай эхилхэдэ, үрөөһэн нюдэеэ анибашье һаань, һүүгөөдэнь эжэлүүдгүй боксёрнуудые гэтэбэ.

Олохон лэ хүбүүд хаба шадалаа үзэлсөө. Сагаан хүбсантай хүн али нэгэ булиһайнь гар үргөөд лэ табина. Гонг гээшэ хүнэй нэрэ бэшэ, харин тулалдаан эхилбэ гэһэн дохёо гээшэ ха гэжэ хүгшэн ойлгобо.

— Рингдэ дунда шэгнүүрэй боксёр, нёдондоной чемпион Аюуша Цыденов, нэгэдэхи разрядай боксёр Дамба (хэнэйл гэбэ гээшэ һэн) уригдана,— гэжэ соносхогдобо. Альга ташалган сонхын шэл сохиһон мүндэртэл адхаршаба. Саб сагаахан бэетэй, хара майкатай, улаан алгабшатай Аюуша алхама хэмжэхэндээл удаахан гэшэлэжэ ерэбэ. Нүгөөдэнь Аюушаһаа халта набтаршье һаа, зангилаатай бэлсан, булшантай хүбүүн. Углууда гүйн һагад ерээд, уга балган сэлэмэ зайлаад, таниха хүдөө бэдэрэн, зал руу харааша-на.

— Ой, гарынь,—гээд Долгорма һанаата болоһондоо һуужа ядана.

Хүгшэнэй нюдэндэ Дамба мунииха, хүниие хайрлаха гамнахаяа мэдэхэгүй хүн мэтээр харагдаба. Теэд Аюуша хараха янзада сула, сэбэршье бэетэй һаа, Дамбада орходоо сагаан сэдьхэлтэй, батагаһаашье гомодхоохогүй хүн мэтээр үзэгдэбэ. Долгорма эжыгээ сарбууе шангаар адхан:

— Юун бологшо ааб, — гээд хаанаһаашьеб харюу хүлеэһэндэл шагнаархаад, доошоо харашана.

— Яа гээбшээ, юундэ нишэ ерэһэн зонбибди. Муханин хүгшэн зүнтэглэхэдөө хүнэй наншалдаа һайшаадаг, оогшөөдэг болохонь бы,—гэн эжыгээ гэмэрхэеэ забдахада:

— Харыт, эхилхэнь, — гэбэ Долгорма.

Дамба хүлзэһэн бухадал удаахапаар, марьяан һагад дүтэлнэ. Аюуша һэримжэтэйгээр дэбхэрхэ зуураа, зүүн гараараа хүнгэхэнөөр сохёод сохёод абана. «Дээрэ зүрхэтэй, хоёрүү морид юушье бирахагүй аад, һагсалзагша».—гэжэ юундэб даа хүгшэн сэдьхэбэ.

Зал соохи зон унташаһан мэтэ. Гэнтэ гэнтэ булгайр бээлэйнүүдэй хуурайгаар няс байса буухань зүрхэ дайран соностоно.

Нэгэдэхи раунд дүүрэбэ. Углуунуудтаа һууһан боксёрнуудай урда хүнүүд бии болоод, байра дээрээ үндэгэшэлдэн, полотенцээр нэрэгүй далбагануулжа мэдэбэд. Энэ үедэ хүгшэнэйние тойрожо һууһан хүбүүд һанамжаяа хубаалдана.

— Аюуша юундэ добтолногүйб. Баруун гараараа нэгэшье сохилто хэбэгүйл. Айна хаш.

— Дамбаһаа болохо боксёрнуудые үзэһэн ааб даа. Хүсэеэ гамнана бэшэ аал?

— Дамбые бү баһагты. Тэрэш халтад лэ гээ һаа, Аюушые унаса сохихо.

— Хүбүүд. Аюуша баруун гараа гэмтээнэхэй,— гэжэ хойгуур һууһад шэбэнэлдэнэ. Нээрээшье тиимэ ха. Һайнаар хараарайтыл даа.

Сан сохигдобо. Дамбын тренер тэрээндээ нэгэл юумэ шэбэнэбэ һэн. Хайра гамгүй сохил гээ юм бэшэ гү. Юуб гэхэдэ, тэрэ алгаһаа өөдэнь татажа ерээд бодо болоһоор галзууран юумэдэл сэхэ ошон, доботолшобо. Юрэдөө тудаһаа хүнине хүл дээрэнь торгохогүй эршэтэйгээр шаана. Зүгөөр Аюуша хүрьгэн дунда бэлсад гээд гү, али гэдэргээ нэгэ алхаад оройдооньшье тулалдаагүй, баһа тиихэ зуураа зүүн гараараа толгойнь хэлтэгэд гү, али бэеынь хотогод гэтэ адислаажа урдаа юм. Харин Аюуша гоёо буураанагүй. Харин Аюуша бэедээ дүтэ хүргэнэгүй. Гэнтэ хэнэйшье хүлеэгээгүй юумэн болошобо. Аюуша баруун гараараа «ах» гэжэ ёолоһон шэнгеэр абяа гараад, нүгөөдынгөө айбалхай руунь буулгажархиба. Дамба гэдэргээ шэдүүлжэ, аргамжа хорёодо нюргалдан унашаба. Аргамжа бэеынь урагшань шэдэжэрхибэ гү гэхэтэй сасуу, Дамбын һалгай нюдарга шэдэһэн шулуундал ялагас гээд, Аюушые тудабагүй. Дамба үбдэглэн һуушаба. «Ай, бурхан, юунинь боложо байнаб»,—һанаата болоһондоо хүгшэнэй хоолой хаташаба. Шууяан, һүхирэлдөөн түргэдэшэбэ. Аюуша Дамбые һугадан хүл дээрэнь бодхоогоод, тээ саана ошоод, буруу харан зогсобо. Сагаан самсатай хүн гараараа занган, хоолойнгоо шадал мэдүүлэн тоолоно. Дамба толгойгоо һэжэрнэ, мүрөө хабшагануулна, хүл гараа хүдэлгэнэ. Сагаан самсатай хүн «найма» гэмсээрээ тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ дохёо үгэбэ. Теэд Дамбада заабари үгэдэг хүнинь полотенцеэ хорёо руу шэдэжэрхибэ. Тэрэнь Аюушые буляа гэһэн тэмдэг байгаа. Муханин хүгшэн олон зуун зонтой адли альга ташажа мэдэбэ. Тиигэхэ зуураа, Аюуша Дамба хоёрой тэбэрилдэхые, гараа шангаар адхалсахые харахадаа бага гайхабашье. Энэмнай хэр угһаа хойшо шоо үзэгдэдэг үйлсын наншалдаанһаа тад ондоо, харин шэн зоригтой хүбүүдэй бэеынгээ хүсэ шадал, шамбай солбониие, дүрэ шадабариие шалгалга, харуулалга гээшэ гэжэ ойлгобо. Муханин альгаа ташаба.

Тиигээ хадаа тэрэ өөрөө өөрынгөө гээгдэнги бодолые илаһан болоно. Энэнь сценэ дээрэ хүрьгэн хүбүүнэйнь илалтаһаа юугээрээшье дутуугүйл.

Ерэхэ жэлэй түсэбөөр...

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума үһа сөөрэмүүд намарай ольбондо дайрагдажа, хашарһан мүнгэн хүнжэлөө нэмэринэ. Энэ үедэ Улаан-Үдын пристаньдэ холын аян замһаа бусажа ерэһэн судна, баржанууд үһанда үлгыдүүлэн байхыень харахат. Пристаниин коллектив Агуу Октябриин хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа арбан хоногоор уридшалан дүүргэһэн тухайгаа һаяхан мэдээсэбэ. Ажалша бэрхэ эдэнэрнай үһанай хүрэтэр түүхэтэ долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэбые дүүргэжэ эрэбо. Эдэнэрнай үлдэһэн арбаад үдэрэй туршада арбаад мянган тонно таряа, овощ, шулуу нүүрһэ, барилгын модо болон бусад ашаа шэрэхэ байна. Үһан замшад соохоо «Мир» теплоходой экипаж габшагай бэрхээр ажалладагаараа алдаршана. Мүнөө эдэнэр үлэһэн арбаад хоногой туршада таряа шэрэлсэхээр хоёр баржа абаад, аян замдаа мордонхой.

Зураг дээрэ: таряа шэрэлгэ дээрэ эрхимлэһэн залуу үһан замшад (зүүн гарһаа) «Константин Заслонов» теплоходой капитан Виктор Куликов, «Любовь Шевцова» теплоходой залуурша Иван Кожевников гэгшэд аян замдаа гарахынгаа урда тээ.

Д. Балданов.

Спортын хронико

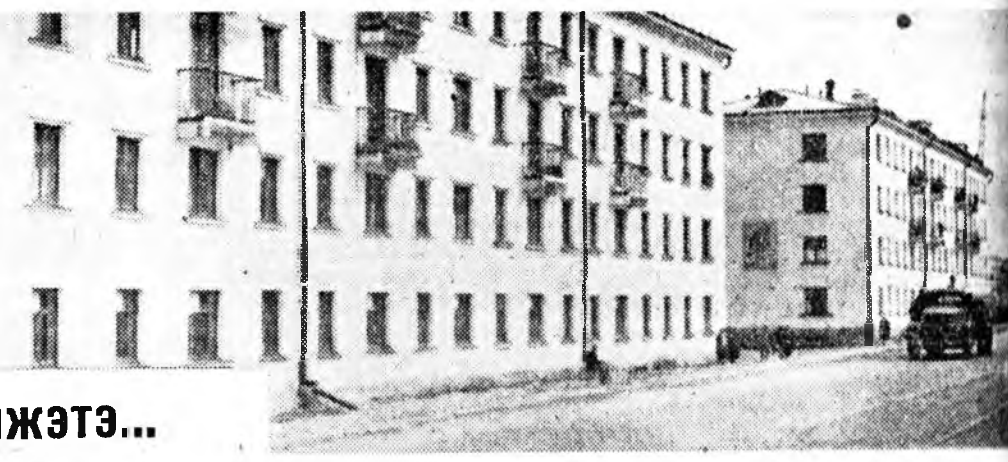
◆ Футболоор городой түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Эндэ хабаадалсаһан арбан командануудай дундаһаа «Восток» бүлгэмэйхид эрхимлэжэ, республикын бүлгэм болон эмхинүүдэй союзай Соведэй дамжуулгын кубок абаба. 18-һаа 14 очкотой болоһон «Строитель», 12 очкотой «Вымпел» командануудудаадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

◆ Эдир футболистнуудай дунда городой, республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө шанга тулалдаан болоо. Городой түрүү һуури буляалдагшад сооһоо «Динамо» бүлгэмэй эдиршүүл түрүү һуури эзэлһэн байна. Республикын командануудай дундаһаа «Байкал» бүлгэмэйхид шалгараа.

А. Игумнов.

Улаан-Үдын һонин

Терешковагай нэрэмжэтэ...

Элдин уужам Эхэ оронойминай город, тосхон, хүдөө бүхэндэ гоё һайхан сэсэрлигүүдтэй үйлсэ, гудамжанууд нэмжын харагдадаг болонхой. Манай совет арад иимэ —гоё, сэбэр нэгэ үйлсээ Эхэ орон дотороо суурхаһан мэдээжэ хүнүүдтэ зорюулжа, нэрлэхые оролдодог. Манай Улаан-Үдэ хотын ажалшад нэгэ тиимэ—шэнээр бии болоһон үйлсэдөө совет эхэнэрнүүд сооһоо эгээн түрүүлэн космонавтын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Валентина Терешковагай нэрэ олгоһон байна. Энэ үйлсэмнай хэдэн жэлэй тэндэ үгы байһан юм. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй үмэнэ олон сонхонуудтай үндэр, томо байшангууд эндэмнай бодожо эхилһэн домогтой. Мүнөөшье хараад үзөө һаамнай, тус үйлсын үргэлжэлүүртэ тохорюун хүзүүтэ крануудай туха сүлөөгүй ажаллажа байхые, эдэ ехэ гэрнүүдые саг соонь ашаглалгада оруулхын түлөө үдэр, һүнигүй оролдон ажаллажа байһан хүдэлмэриштэдые харахал байхат. Эндэмнай һаяшаг лэ тужын нарһан шууяжа байгша һэмнай даа...

...Харин мүнөө, эндэ шэнэ хото, тосхон бодонхой, наранай хурса элшэдэ зэрэлгээ татаад, гоё, зохидшье гээшэнь! Эхэнэр космонавтын нэрэдэ хүртэһэн энэ үйлсэмнай нигэжэ ургажа, хүгжэжэ байнхай. Космонавтын нэрэмжэтэ энэ үйлсэдэ үндэр томо байшангуудһаа гадна, республикымнай 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикын түрүүшүүл түүхэтэ долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шармайн оролдожо байна ха юм.

Ерээдүйн ехэ барилгануудтай энэ үйлсэмнай һара, квартал бүхэндэ шэнэ шэнэ гэр байшангуудаараа холо ойгуур суурхаха ёһоороо суурхуулна, омогорхуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Тус гудамжада ажаһуудаг Зүүн-Сибириин библиотечнэ институдай хүгжэмэй багша А. И. Поповой эхир хоёр басагад хүгжэмэй дэбтэр хаража байна. 2. Валентина Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжа.

В. Зоркин.

Һүүлшын шалгалтын урда тээ

Хэдэн жэлэй үмэнэ Ленинэй орденто гүрэнэй оперо, баледэй театрай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн хореографическа училищиин һурагшад республикын, мүн хүршэ областиин хүдөө тосхонуудаар ябаһанаа һаяхан бусажа ерээ. Эдир артистнууд Катя Сальцева, Дуся Бадмацыренова, Надя Майорова, Ира Дружинина гэгшэд аяншалгада ябахадаа ёһотой артистнуудһаа дутуугүй, шадамар бэрхээр наадажа, арад зониие баясуулжа, түрэл городоо бусажа ерэһэн байна.

—Ерээдүйн артистнууд болохо бидэнэр аха нүхэдэйнгөө дүршэлтэй, мүн олониитын урда яагаад концерт, зүжэг табихыень хараха, танилсахын зорилгоор зунайнгаа амаралтын үедэ хүдөө нютагуудта гарал[...] байгаабди,—гэжэ Ира Друж[...] на омогорхон хөөрэнэ.

Училищиин һурагшад хүр[...] Эрхүү, Шэтын областиин ко[...] совхоз, фабрика, заводу[...] ябажа, һонирхолтой ко[...] зүжэг табилсаһан байна. [...] дүйн элэ залуу артистну[...] тус училищида гурбадахи [...] һуралсажа ябана. Эдэнэр ре[...] ликын мэдээжэ артистнууда[...] тэлбэри доро хүгжэм, д[...] орёо хүндэ нугалбари, техни[...] танилсадаг юм. Холын аян [...] гараһан басагаднай театрай [...] летнэ һургуулида һура[...] ябана. Училищида һура[...] мэргэжэл шадабаряа дээшэ[...] жэ ябаһан эдэ һурагшад кл[...] гуудай, арадай гоё һайхан [...] наадаанай жаяг заршамтай т[...] сажа, ажалай арюун замда [...] хаар бэеэ бэлэдхэжэ байнха[...].

Холын аяншалгаһаа бу[...] эдэнэрнай олониитын дун[...] олоһон нөөсэеэ улам арьбад[...] бэлигтэй шадамар артис[...] болохоор мүнөө һуралсалаа [...] саашань гүнзэгырүүлжэ, [...] шынгээ шалгалтада бэлэд[...] оробо.

Олон арадуудтай хөөрэлдэдэг болоо

Улаан-Үдын радиоклубай кружогто һуралсадаг радистнууд Эхэ оронойминай хото, тосхонуудай олохон радиодурлагшадтай холбоо барилсаа байгуулжа, хоорондоо хөөрэлдөө эмхидхэдэг болонхой. Мүнөө тус кружогто һуралсагшад Финлянди, Африка, Корей, Чехословаки, Бразили, Афганистан болон бусад оронуудай радиодурлагшадтай эфир соогуур хөөрэлдэнэ. Һаяхан Василий Топаков Непал арадай түлөөлэгшэдтэй радиогоор хөөрэлдэжэ үзөө. Мүн Сергей Привалов, Василий Афонькин гэгшэд эрхим радистнууд гэжэ тоологдоно. Иигэжэ городойминай радиодурлагшад дэлхэйн олон арадуудтай һонирхолтой хөөрэлдөө эмхидхэдэг болоо.

В. Викторов.

Хилын саанаһаа

Арад болон гүрэнэй бата нэгэдэлэй толотомо гэршэ

БЕРЛИН, октябриин 22. (ТАСС). ГДР-эй Арадай палатын һунгалтада хабаадаһан һунгагшадай 99,95 процентнь демократическа Германиин Национальна фронтын кандидадуудай түлөө дуугаа үгөө. Энэ фронтдо Германиин нэгэдэмэл социалис парти, республикын бусад демократическа партинууд болон ниитын организацинууд нэгэдэдэг юм. Округуудай суглаануудай депутадуудые һунгалгын дүнгүүд мүн лэ иимэрхүү байна.

— Октябриин 20-ной үдэр түүхэтэ үдэр болоно. Республикын эрхэтэдэй энэ үдэр абаһан шиидхэбэри хадаа Германиин Демократическа Республикын бэелүүлдэг политикада тэдэнэй этигэдэг байһые, тус политикые үргэлжэлүүлхэ дура хүсэлтэй байһыень эли тодоор харуулжа үгэнэ, — гээд ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Германиин либерально-демократическа партиин түрүүлэгшэ Макс Зурбир мэдүүлээ.

Арадай палатада болон нютаг нютагуудай арадай түлөөлэлгын органуудта болоһон һунгалтын дүнгүүд хадаа социализм үргэн далайсатайгаар байгуулха замаар ГДР-эй хүн зоной дабшан ябахаар шиидэнги байһые үнэмшэтэйгоор харуулжа үгэнэ гээд Германиин таряашадай Демократическа партиин түрүүлэгшэ Эрнст Гольденбаум онсолон тэмдэглээ.

Гүрэн болон арадай бата нэгэдэлтэй байһаниинь дахяад гэршэлэн харуулагдаба гээд «Нейес Дейчланд» газетэ бэшэнэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 21. (ТАСС). ООН-до Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгдэхэ хуулита эрхые һэргээхэ шухала гэжэ Сириин, Малиин, Гвинейн болон Бурундиин түлөөлэгшэд ООН-ой Генеральна Ассамблейн энэ үдэрэй үглөөнэй пленарна заседани дээрэ хэлээ. Энэ асуудалаар резолюциин проектые буруушаахые Гаитиин, Никарагуагай, Грециин, Испаниин, Турциин түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн чанкайшист баадхаһан байна. Дуугаа үгэхэ гурим тухай хэдэ хэдэн делегацинууд мэдүүлгэ хээ.

ООН-до КНР-эй түлөөлэгшын хуулита эрхые һэргээхэ тухай Албаниин болон Камбоджын дурадхаһан резолюциин проект 57 дуугаар буруушаагдаа. Энэ проектые баталхын түлөө 41 делегаци дуугаа үгөө, 12 делегаци һаналаа баряа.

ТАСС-ай мэдүүлгые социа[листическа] оронуудай хэблэл толил[...]

ВАРШАВА, октябриин 22. (ТАСС). «ФРГ-дэ ядерна зэбсэг үгэхэ гээшэ уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань һулаарууулха хараа шэглэлдэ тааралдахагүй байна. Олон талын хабаадалгатайгаар НАТО-гой ядерна хүсэнүүдые байгуулха Москвада баталагдаһан договорой удхада тааралдахагүй байна» гэжэ «Трибуна люду» газетэ мүнөөдэр гаргашгтаа онсолон тэмдэглэнэ. Ушарынь НАТО-гой олон талын хабаадалгатай ядерна хүсэнүүдые байгуулха тухай хэлсээнэй боложо байһантай дашарамдуулан, ТАСС-ай хэһэн мэдүүлгые энэ газетэ хүсэдөөр толилһон байна бшуу.

СОФИ, октябриин 22. (ТАСС). НАТО-гой олон талын хабаадалгатай ядерна хүсэнүүдые байгуулха тухай хэлсээнэй боложо байһантай дашарамдуулан ТАСС-ай хэһэн мэдүүлгые Софиин мүнөөдэрэй газетэнүүд эли газарта толилоо. НАТО-гой ядерна хүсэнүүдые байгуул[...] рилгоор хэгдэжэ байһан ш[...] хамууд Москвада баталагда[...] говорой удхада тааралдана[...] газетэнүүд гаршагуудтаа тэм[...]

ПРАГА, октябриин 22. НАТО-гой олон талын хабаа[...] ядерна хүсэнүүдые байгуул[...] тэй дашарамдуулан ТАСС-ай мэдүүлгые Прагын бүхы га[...] мүнөөдэр толилоо.

НАТО хадаа аюултай [...] дые хэжэ, Баруун Германиин мэеэгээ абахые эрмэлзэгшэд[...] милитаристнуудай эзэрхэг т[...] һанаашалгые дэмжэнэ, тер[...] зэбсэгэй дэлгэрэлгэдэ туһал[...] газетэнүүд онсолон тэм[...] НАТО-гой түсэбүүд хадаа [...] рамдалда аюултай, мүн улас[...] дын орион байдалые бури [...] дуу болгоно, Москвада батал[...] договорто тааралдахагүй гэ[...] хословакиин газетэнүүд мэд[...]

Космонавтнуудай хүндэлэл[...]

БЕРЛИН, октябриин 22. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикада ошоод байһан совет космонавтнууд Валентина Терешковагай, Юрий Гагаринай хүндэлэлдэ зорюулан, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд П. А. Абрасимов үсэгэлдэр уулзалга хээ.

СЕПГ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ В. Ульбрихт, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ О. Гротеволь, ГДР-эй Арадай палатын түрүүлэгшэ И. Дикман, Демократическа Германиин Национальна фронтын Национальна соведэй түрүүлэгшэ Э. Корренс, СЕПГ-эй ЦК-гай политбюрогой гэшүүд, гэшүүдэ кандидадууд, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй болон правительствын гэшүүд, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд немецкэ талаһаа уулзалга дээрэ байгаа.

КПГ-гой ЦК-гай нэгэдэхи [секре]тарь М. Рейман, СЕПГ-эй Берлиндэхи организациин [...] секретарь Г. Данелиус [...] дунда байлсаа.

ГДР-тэхи дипломатическа [...]гаанудые толгойлогшонор [...]га дээрэ мүн лэ байгаа.

Германидахи бүлэг совет [...]дэй главна командалагша генерал И. И. Якубовский, [...] соведэй гэшүүн генерал-по[...] С. П. Васягин болон Бер[...] совет эмхи зургаануудай хү[...]лэгшэд советскэ талаһаа [...] дээрэ байгаа.

Айлшадые болон космона[...] П. А. Абрасимов халуунаа[...]шалаа. Германо-советскэ хө[...]рисаанай бүлгэмэй түр[...] И. Дикман совет космона[...]хандан хани халуун үгэнүү[...]лээ. Тэрэшэлэн В. Терешк[...] Гагарин үгэ хэлээ.

Космонавтнуудые берлинэйхид мордохуу[...]

БЕРЛИН, октябриин 22. ТАСС-ай корреспондент Е. Башмачников иигэжэ мэдээсэнэ: совет космонавтнууд Валентина Терешковае, Юрий Гагаринииe мордохуулхын тулада Остбанхоф вокзалай үмэнэхи талмай дээрэ энэ үглөөгүүр Берлинэй олон түмэн хүнүүд суглараа. Эндэ баярай митинг болоо.

В. Ульбрихт, мүн В. Терешкова, Ю. Гагарин митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Немец болон совет арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын хани барисаае энэ митинг харуулаа. М[...] түгэсхэлдэ «Интернационал» [...]лагдаа. Космонавтнууд В. Ул[...]тэй, ГДР-эй бусад ажал [...]шадтай, тэрэшэлэн СССР-һээ байдаг элшэн сайд П. А. Абр[...]тай хамта трибунаһаа бүүж[...] дохуулагшадтай гараа барил[...]гондо һуугаа. Поезд зүүн зү[...]лэн ябаа.

АНГЛИДАХИ ПОЛИТИЧЕСКЭ ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ТУХАЙ

Англиин консервативна партида шахардуу байдалай тохёолдоһоор хоёрдохи долоон хоног болонтобо. Партиин хүтэлбэридэ тохёолдоһон бэрхэшээл тэрэниие эгээл харюусалгатай үедэ, жэл бүри болодог партийна конференциин нээгдэхын урда тээхэнэ эмхи гуримгүй болгобо. Партиие хэдэн олон жэлдэ ударидагша, Англиин правительствын толгойлогшо Макмиллан октябриин 10-да тушаалһаа бууха һанаатай байһан тухайгаа мэдүүлээ. Тиигэжэ консерваторнууд һунгуулиин урда тээхи үргэн ехэ хүдэлмэри ябуулха, һунгагшадай дунда уг унгяараа этигэл найдабаригүй болоһон байдалаа һэргээхэ гэһэн шахардуу үедөө хүтэлбэрилэгшэгүй болоһон байна бшуу. Парламентскэ һунгалтанууд ойртоо. Эдэ һунгалтанууд правительствын дуран соо ямаршье сагта соносхогдожо болохо юм. Тиигэбэшье 12 һараһаа хожомдонгүй зарлагдаха ёһотой.

Консерваторнуудай парти ороноо аяар 12 жэлэй турша соо хүтэлнэ. Засагаа гартаа барижа байһан жэлнүүдэй турша соо консерваторнуудай правительство Англиин арадай амин шухала нэгэшье асуудалые бодотоор шиидхэжэ шадаагүй. Орон дотор ажалгүйшүүл айхабтар олон болотороо ургаа. Энэ оной июнь һарада 516 мянган хүдэлмэригүй хүнүүд Англида бии гэжэ тоологдоһон байха. Энэнь нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 84 мянган хүнүүдээр олон болоно. Промышленностиин олохон һалбаринуудта, илангаяа судна барилгын промышленностьда ямаршье хүгжэлтэ үзэгдэнэгүй. Хүнэй ажамидархын тулада мүнгэ хэрэгсэлэй ехээр гаргашалагдадаг болобошье, ажалшадай салин хүлһэн хуушан хэбээрээ үлэнхэй. Иимэ таарууюгүй байдал забастовочно тэмсэлые бури үргэдхөө. Салин хүлһые-мнай ехэ болгогты, ажалаймнай эрхэ байдалые һайжаруулагты гэһэн эрилтэ табидаг Англиин хүдэлмэришэдэй шэнэ шэнэ забастовконууд тухай хэблэлэй мэдээсэгүй үдэр гэжэ байгаагүй юм. Гансахан лэ барилгын промышленностьда энэ оной август һарада 200 мянган хүн забастовко хэһэн байна. Һүүлэй үедэ гэр байрын эзэдэй гаргадаг аяг аашануудта эсэргүүсэн бүхы орон дотор хэдэн мянгаад зон зэбүүрхэһэн байха юм. Ушарынь гэхэдэ, гэр байрын эзэд ажалшадые гэртээ байлгаһанай түлөө айхабтар ехэ мүнгэ абахаһаа гадна, гэр байраһаа энэ гэһээр гаргахабди гэжэ тэдэниие айлгана бшуу. Орон дотор 8 миллион гэр байра дуталдана гэжэ барилгын хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл профсоюзай майн 21-дэ Клактондо болоһон конференци дээрэ мэдээсэгдэһэн. Англиин мүнөө үеын барилгын промышленность гэр байрын асуудалнуудые огто шиидхэжэ шадахагүй гэжэ конференци дээрэ абтаһан тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Һургуули һударай талаар тохёолдоһон байдал Англиин олониитын һанаа сэдьхэлые мүн лэ зобооно. Орон дотор айхабтар олон һургуули болон багшанар дуталдажа байһаар. Тиигэбэшье консерваторнуудай правительство хадаа 1964—1965 онуудта һургуулинуудай барилгада һомологдоһон мүнгые 186 миллион фунт стерлингһээ 47 миллион фунт стерлинг хүрэтэр хороогоо. Дээдэ һургуулиингшье байдал үлүү һайн бэшэ. Дунда һургуулинуудай 7,5 миллион һурагшадтай байхадань, дээдэ һургуулинууд оройдоол 117 мянган студентнэртэй юм. Иимэ таарамжагүй байдал дээдэ һургуулинуудай болон тэдэнэй багшанарай дуталдаһан дээрэһээ үзэгдэнэ бшуу.

Консерваторнуудай партиин гадаадын политика мүн лэ шанга шүүмжэлэлдэ ороно. НАТО-гой олон талын ядерна хүсэнүүдые байгуулха хэрэгтэ Англиин хабаадалсаха тухай асуудал гол шухала асуудалнуудай нэгэниинь болоно. Энэ түсэбтэ Англиин олониитын айхабтар дурагүй байһые хараадаа абажа, Англиин правительство США-гай зүгһөө хэршье ехэ баалалтада ороо һаа, эдэ хүсэнүүдые байгуулха хэрэгтэ хабаадалсаха гэһэн зүбшөөлөө үшөөл үгөөдүй, хүлеэнтүү байһаар. Гэбэшье Макмилланай правительство энэ түсэбые уридшалан зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаха байһанаа зүбшөөгөө. Энэ ушар Англиин арад зоной һанаагь ехээр зобооно. Политическэ албан газарнуудта тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, энэ түсэбэй зохёогдоһоной һүүлээр тэрэнтэ хабаадалсахаһаа Англиин арсахань нилээд бэрхэтэй болохо юм.

Эдэ хүсэнүүдые байгуулха хэрэгтэ Англиин хабаадалсаха тухай асуудалаар консерваторнуудай дундашье нэгэн һанал үгы гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Далайн лигиин организациин жэл бүри болодог сесси дээрэ октябриин 8-да энэ проект эрид шанга шүүмжэлэлдэ ороһон байха.

Үбшэнэй шалтагаанаар тушаалһаа бууха тухай Макмилланай хэһэн мэдүүлгые партиин хүтэлбэрилэгшэд оройдооньшье хүлеэгээгүй. Макмилланай тушаалһаа буухаанай һүүлээр партиин хүтэлбэрилэгшэ болохын тулада консерваторнуудай партиин зонхилхы бүлэгэй дунда найман үдэрэй турша соо нюуса тэмсэл болоо. Консерваторнуудай партиин толгойлогшо тухай асуудал эсэсэй эсэстэ шиидхэхэ нюуса хүсэнүүд Лондоной Сити—Англиин финансово-промышленна томо капиталай оршодог уг уурхайда гэжэ хэлэлтэй. Имагтал Сити хадаа консервативна партиие мүнгөөр тэдхэдэг, һунгалтын урда тээхи үедэшье мүнгэ гамнахагүй байха. Макмилланай правительствада гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаал даажа байһан лорд Хьюмэй бусад засаг түрэ буляалдагшадые диилэхэ хэрэгтэнь имагтал эдэ хүсэнүүд туһалһан байха гэжэ тооломоор ха. Олониитын дунда ехэшье алдар суутай бэшэ энэ ажал ябуулагша консерваторнуудай ябуулха һунгуулиин урда тээхи хүдэлмэри толгойлхо болоно. Партиин хүтэлбэрилэгшын һуури эзэлхын түлөө дэлгэрһэн шанга тэмсэл хадаа Англиин һунгагшадай дунда консерваторнуудай нэрэ хүндые бури ехээр бууруулаа гэжэ Англиин политическэ албан газарнууд тоолоно.

Консерваторнуудай политикын иимэ тулюур туйган байдалые орон доторхи нүгөөдэ томо политическэ парти—лейбористнуудай партиин хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө һунгалтын урда тээхи пропагандада хэрэглэхые оролдоно. Өөһэдтэнь тааруу зохид болоһон эрхэ байдалые бүэин хэрэглэхэ, засагаа заабол гартаа абаха гэжэ лейбористнууд шууд шиидэнхэй. Скарборюдо һаяшаг болоһон лейбористнуудай партиин конференци дээрэ консерваторнуудай правительство тушаа эрид шанга шүүмжэлэл гараһан байха. Гэбэшье иимэ шүүмжэлэлэй һүүлээр дотоодын политикын асуудалаар лейбористнууд тодо һонор программа баталан абаагүй. Тус конференци гадаадын политикын асуудалааршье ямаршье шиидхэбэри абаагүй. Зүбшэхэ зүйлнүүд даншье һаа олон гээд, лейбористнуудай хүтэлбэрилэгшэд конференциин үзэмжэдэ эдэ асуудалнуудые оруулаагүй бшуу.

Уласхоорондын байдалда нэрэ хүндэеэ буураһан, дотоодын политикын талаар буруу һуралгын, шанга политическэ тэмсэлэй оршон байдалда Англи хадаа бүгэлэ ниитын парламентскэ һунгалтануудай үмэнэхи һүүлшынгээ жэлдэ оробо.

Англиин политика һаяын сагта ямар хараа шугамаар шэглүүлэгдэхэб? Энэнь Англиин жиирэй хүндэ юу үгэхэб? Магад, хүтэлбэрилэгшэдэйнь һэлгэгдэһэнэй һүүлээр Англиин хараа шугам хубилха гү, али хуушанайнгаа зангаар байха гү? Эгээл эдэ асуудалнуудта Англиин арад зон мүнөө харюу хүлеэнэ.

О. ПИВОВАРОВ. (ТАСС).

Редактор Ц. ОЧИР[...]

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной октябриин 24.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У[дэ], улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре[дак]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парт[ийной] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и парт[ий]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов. идеологич[еского] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел[ько]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перево[дчиков]—34-05.
гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.
Н00559. Зак. № [...]